

SLOVENSKI NAROD.

Ukaj vsak dan svečer, isimi nedelje in prasnike, ter velja po pošti prejemati na avstro-ogerske dežele na vsa leto 15 gld., na pol leta 8 gld., na četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld., 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld., 30 kr., za jeden mesec 1 gld., 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za osnanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnistvo je na Kongresnem trgu št. 12.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, osnanila, t. j. vse administrativne stvari.

Zaradi jutrišnjega praznika izide prihodnji list v ponedeljek 10. decembra 1894.

Shod zaupnih mož v Ljubljani.

(Dalje.)

Pr. d. s. d. g. dr. Ferjančič: Na razpravo stavljam II. točko in sicer del, ki se tiče šolstva in slove:

„Ljudska šola še vedno ni vrejena na podlagi verskega izpovedanja in z izključljivo maternim kot učnim jezikom, pač pa so ljudske šole osobito na slovenskem Koroškem skoraj do cela nemške; slovensko prebivalstvo v Trstu in Gorici istotako za svoje otroke že več let brez vspela zahteva slovenskih šol, in v javne, kakor tudi zasebne nemške in italijanske ljudske šole se vsprejemajo slovenski otroci.

Te za kulturno državo v mnogem oziru nečastne razmere na polji ljudskega šolstva imajo se prej kot prej odpraviti.

Dopuščam in po javnih funkcijonarjih se naravnost podpira pogubljivo germanizatorno delovanje nemškega „schulvereina“, ki načeloma zastavlja svoje moči za protikatališko in protislovensko šolo, kakršna namen ima tudi nič manj obsodba vredna „lega nazionale“. Zategadelj in dokler se te krivične razmere temeljito ne izpremené, je vsakemu zavednemu Slovencu prva dolžnost, da se s polno ljubeznijo oklene naše predrage nam družbe sv. Cirila in Metoda, ki jo s tem goreče priporočamo vsemu slovenskemu narodu; hkrati pa se odločno protestuje zoper to, da se mora v Slovincih in zlasti izven Kranjske skoro povsod še vedno zgolj narodna požrtovalnost boriti za ono pravično vrejeno ljudsko šolstvo, katero ustanovljati, vzdrževati in braniti je dolžnost javnih, po zakonu poklicanih faktorjev.

Istotako se nam je potegovati, da se zakonitim potom zabrani, da bi se v ljudske šole vsprejemali otroci, ki niso večji učnemu jeziku, dasi imajo pri roki šole z maternim učnim jezikom.

Vrhu tega se je v najnovejšem času za štajersko izvršilo imenovanje v nadzorstvo za ljudske šole, po katerem se tamošnje slovensko ljudsko šolstvo naravnost v nevarnost postavlja.

Za štajerske in koroške Slovence je pa sploh vitalnega pomena, da se deželni šolski sveti v smislu Ljubljanskega programa z dne 2. oktobra 1890 razdelé ter tako odstrani terorizovanje Slovencev po brezozirnih nemških večinah v dotičnih deželnih šolskih svetih.

Ravno tako se naše srednje šolstvo od strani vlade zanemarija ter se odklanja ne samo potrebna ustanovitev slovenskih srednjih šol, nego celo ustanovitev slovenskih vsporednic na nižjih oddelkih gimnazije v Trstu, Gorici in Celju. Tudi hrvatska gimnazija v Pazinu, katero zajedno Slovenci želé, še ni ustanovljena.

Naglašajoč te zahteve kakor na najnujnejše, pozivljajo se deželni in državni poslanci, da se združeni s hrvatskimi in podpirajoč jih pri sličnih hrvatskih razmerah z vso odločnostjo potezajo za izpolnjenje teh zahtev ter za to, da se odpravijo navedene, naše narodnosti škodljive, zakonom in naredbam protivne razmere. Oni se dalje pozivljajo, da se v pospeševanje in olajšavo povoljnega rešenja teh zahtev potezajo za izvršitev vseh, v omenjenem programu z dne 2. oktobra 1890 nasvetovanih sredstev.

Delovati je torej povsem na to, da se poverijo z deželno-zbornimi ali državno-zbornimi mandati samo taki močje, ki se zatejejo, da se in do slednje zastopati označeno narodno težnjo.

Poročevalec g. dr. A. Gregorčič: Slavni zbor! — Naj mi bo dovoljeno, da s kratkimi besedami priporočim ovi del druge resolucije, ki govori o šolstvu.

Na shodu slovenskih in istrsko-hrvatskih državnih in deželnih poslancev dne 2. oktobra 1892. zahtevalo se je gledé na ljudsko šolstvo, (čita) „da se ljudska šola, namenjena odgoji slovenske, oziroma istrsko-hrvatske mladine povsod vredi na podlagi verskega izpovedanja in z izključno maternim jezikom, da se za njo potrebno učiteljsko osebje pridobi s primerno vreditvijo dotičnih učiteljskih, ter da se šolsko nadzorstvo, deželno, kakor tudi okrajno, izroča le nadzornikom, ki so slovenskega oziroma hrvatskega jezika popolnoma zmožni.“ Dalje se je sklenilo, da (čita) „ravno isto velja gledé

obrnih šol, katerih ustanovitev naj vlada nadaljuje, v prvi vrsti pa naj popolni obrtno šolo v Ljubljani, obrtno šolo v Trstu pa tako preustroji, da se nekoliko predmetov poučevalo tudi v slovenskem jeziku.“

Katoliški shod, ki se je dve leti kasneje sešel v Ljubljani, sprejel je resolucije, ki poudarjajo versko in narodno ljudsko šolo in ki obsegajo raznih podrobnih predlogov v tem oziru. Ali kaj se je zgodilo? Resolucija, predlagana današnjemu shodu po osnovalnem odboru, pravi (čita): „Ljudska šola še vedno ni urejena . . . se vsprejemajo slovenski otroci“, ter dalje (čita): „Vrhu tega se je . . . v nevarnost postavlja“. V Gorici je sicer slovenska ljudska šola že ukazana, pa ne še otvorena. Mestni zastop se pritoži proti ministerskemu odloku pri upravnem sodišču. Na Koroškem so se dobile neke malenkosti, pa tako male, da velja popopoma to, kar izreka prečitana resolucija. Zato so popolnoma opravičeni naslednji odstavki resolucije ki so glase (čita): „Te za kulturno . . . prej odpraviti.“ „Istotako . . . maternim učnim jezikom.“ — „Za štajerske . . . deželni šolski sveti.“

Mej tam, ko činiteљи, ki so poklicani skrbeti za ljudsko šolo, prezirajo zahteve slovenskega ljudstva, godi se nekaj drugega, kar se v resoluciji tako-le izraža (čita): „Dopuščam in po . . . poklicanih faktorjev.“

Obrtno šolo ustanovljajo se po Slovenskem le v mali meri in še tu se pogosto usiljuje nemščina ali italijanščina kot učni jezik.

Z ozirom na srednje šole sklenil je shod z dne 2. oktobra 1890, naj se zahteva (čita), „da se na novo oživetvori gimnazija v Kranju in popolni v višjo gimnazijo, ter da se napravijo slovenske vsporednice razun na gimnaziji v Mariboru tudi na gimnazijah v Celju, Gorici in Trstu, za hrvatsko mladino v Istri pa da se na novo otvori gimnazija v Pazinu s hrvatskim učnim jezikom, ali pa da se vsaj napravijo hrvatske paralele na državni gimnaziji v Pulji.“ Temu je še dostavil: „Vodstvo in nadzorstvo za slovensko in hrvatsko mladino namenjenih srednjih šol, oziroma paralel naj se izroča takim ravnateljem in deželnim šolskim nadzornikom, kateri so slovenskega oziroma hrvat-

LISTEK.

„Te punice, te punice . . .!“

(Izvirna novela, spisal Fr. Kosce.)

I.

V jednom nadstropju stare in za slovensko literarno zgodovino zanimive Zoisove hiše na Bregu za Ljubljano stala sta poleg okna v belih spalnih krilih s širokimi rokavi in čipkastimi našivi — dve gospici. Okoli ramen sta imeli kratka kožuščka, gole noge pa sta jima tičale v pisanih cipelicah z visokimi petami.

Pazljivo sta zrla doli na ulico in s kukaloma zasledovale nekoga neutrudljivo.

Bilo pa je to sredi meseca decembra ob pol desetih zvečer.

„Izgini! — ne bo ga menda več iz te preklicane megle Ljubljanske.“

„O ne, glej, zopet se vrača. Sedaj stoji poleg svetilke. — prižiga si smodko, vidiš?“

„Radi tvoje hudomušnosti se še prebladi ta revež! — Ni lepo, da takó ravnaš!“

„Ej ti Samaritanka! — Vrzi mu vendar svoj kožušek doli!“

„Irma!“ —

„Kako je mogel biti takó domišljav in lahko-veren, da gre v tako zanjko! — Hà hà! — rendezvous po noči v megli in burji, — hà, hà!“

Spodaj pa je prezebal mlad častnik, tekal po snegu sém tertjã, oziral se vsak hip okoli ter klet, da se je vse iskriло . . .

„Vrag, končno si je dovolil kdo z mano! le zlobno šalo!? — Ah ne, ni mogoče, ni mogoče!“ — Vstavil se je poleg svetilke ter potegnil iz žepa rožnat biljet.

„Pri Bogu Vas rotn, — gospod lajtnant, pričakujte me nocoj na Bregu ob 9 uri! Vaša x y“

„Še četrt ure jo bom čakal, — — vražja kraška burja!“ —

Zavihal si je ovratnik preko ušes in zopet brzih korakov tekal ob Ljubljani gori in doli.

Gori pri oknu pa se je smejala, poskakovalo in bilo s svojimi visokimi petami ob tla nalik razposajenemu paglavcu — poredno, sedemnajstletno dekle.

„Oh, mučiti moške, te domišljave bedake, te laškave sebičneže, te brezobzirne mogotce je moja slast!“ — je dejala sedaj.

„A zakaj, Irma? — Vedno praviš, da nisi ljubila še nikoli, torej tudi nimaš povoda . . .“

„Ej, Vida, ti me ne umeš! — Sovratim jih

ker se jih — bojim. Ne smejaj se! — Moški so naši tirani, naši morilci, a vendar jih ljubijo ženske, ker jih morajo ljubiti, ker jih tira v njihovo naróče narava, strast . . .“

„Pojdi mi s svojo filozofijo, hà, hà! — Človeku je dal Bog prosto voljo! — A glej, sedaj gré, — ura bje deset!“

„Sedaj pa menda ne bo več hodil na takó mrzle sestanke. Hi, hi . . .! Lahko noč, gospodine častniče!“

Zadnje besede je skoro da zaupila, in v sednju sobi je nekaj zašumelo.

Gospici sta planile od okna v postelji ter se delale speče. Takoj na to pa so se odprle duri in v sobo je prišel v šlebedrah in z belo čepico na glavi majhen, subljat stavec.

„Kaj nocoj že ne bo miru?“ — se je zatogotil mej vratmi. „Saj je bilo vendar po dnevi dovolj časa!“

Nobenega odgovora. Deklici sta ležale mirno ter glasno dibale kakor bi spale. Jedno notranje okno pa je bilo odprto in sredi sobe na tleh je gorela sveča.

„Oh, saj pravim, te punice, te punice bodo moja smrt!“ — godrnjal je stavec, zapri skrbao okno, upihal luč ter se zopet umaknil v svojo sobo.

skega jezika zmožni v besedi in pisavi," ter: „Deželni šolski svet v Gradci in Celovci naj se razdeli v dva oddelka, v slovenski in nemški.“ Z ozirom na visoke šole zahteval je shod, naj se dovoli dijakom iz slovenskih pokrajin obiskovati vseučilišče v Zagrebu, in naj se ustanovi v Ljubljani pravniška akademija s popolno pariteto slovenskega in hrvatskega učnega jezika.

Katoliški shod z leta 1892. je gledé srednjih in visokih šol sprejel resolucije versko-nravne vsebine. V narodnem oziru je izrekel željo, da se osnuje s časom svobodna katoliška gimnazija s slovenskim učnim jezikom, ter izrazil pričakovanje, da svobodno katoliško vseučilišče v Solnogradu, ki se priporoča v podporo, bode zasnovalo nekaj slovenskih vseučiliščnih stolic. Kako se nam godi v tem oziru, znano e gospodom zborovalcem. Po mnogoletnih in mnogostranskih prošnjah otvorila se je zopet Kranjska gimnazija. Vse drugo je pri starem. Po pravici toži torej resolucija, rekoč (čita): „Ravno tako ni ustanovljena.“

Z ozirom na vse to, kar je rečeno o šolstvu in kar se bode poročalo o slovenskem uradovanju, končuje osnovalni odbor svojo drugo resolucijo s sledečima odstavkoma (čita): „Naglašujoč sredstev.“ — „Delovati je težnje.“

Slavna gospoda! Načelo o verskem in narodnem šolstvu naglašuje se mej Slovenci od nekdanj. Slovesno sta ga proglasila shoda z leta 1890. in 1892. ter ga proglašajo resolucije, predložene današnjemu shodu. To so za Slovence načelna, velika vprašanja, katera imenujejo drugi politična vprašanja. Ta vprašanja so pri nas vedno na dnevnem redu in ostanejo, dokler bodo vprašanja, dokler se ne izvedejo. Sedanja vlada je pa ta vprašanja stavila raz dnevni red. Zato pa meni in mojim tovarišem v državnem zboru načeloma ni bilo mogoče podpirati je. Kanonik g. dr. Gregorec je v seji dne 27. aprila l. v državnem zboru naše stališče glede ljudske šole razločno opisal. Govoril je ne le v svojem imenu, ampak v imenu slovensko-hrvatskega kluba. Njegov izvrstni govor so prinesli malo da ne vsi slovenski listi, zato mi ni treba več o njem poročati. Slovenski narod ima pravico zahtevati, da se mu ugodno rešijo omenjena vprašanja. Do rešitve mora priti in gotovo je, da narod jo dočaka. V to je pa treba dela in boja, vztrajnosti in složnosti. Zato priporočam, naj slavni shod sprejme nasvetovano resolucijo. (Ploskanje.)

Predsednik: Gospod Lenarčič in tovariši predlagajo dostavek o realci v Ljubljani, oziroma zastran meščanskih in trgovinskih šol.

Posl. g. Lenarčič: V tej resoluciji se o realkah ni ničesar omenilo. Ljubljanska realka je prav za prav čisto nemška, kajti vsi predmeti se uče z nemškim učnim jezikom. Izjema je le, da se poučujeta slovenski krščanski nauk in slovensčina na paralelkah, katere pohajajo izključno Slovenci. Zatorej mislim, da bi bilo dobro, naj se uvede slovensčina kot učni jezik za vse predmete na slovenskih paralelkah in želim, da se to vzprejme tudi v resolucijo. Gledé trgovinskih šol omenjam, da nimamo dosedaj še nobene take slovenske šole in da ni tudi Ljubljanska trgovinska šola državni zavod, ampak privaten.

semanje in hihitanje, katero je zamrlo še-le čez dolgo časa.

Burja je žvižgala po Ljubljanskih ulicah in znašala v vrtincih snežinke na kup; v gorko zakurjeno sobico deklic pa se je počasi prikral tibi Morfej ter ju s sladkim poljubom zazibal v prijetne sanje. —

V istem času pa je tudi lajtoant Ivan Koder dospel v svoje samsko stanovanje. Zeblo ga je in s težka je prižgal luč.

„Prokleta, prokleta!“ — siknil je parkrat, pa potegnil jezen iz žepa tisti biljet. Še jedenkrat ga je prečital ter ga vrgel v peč.

Kmalu je zavladala i v tej sobici tema in tišina. —

V peči pa je tlelo mej polugaslimi ogilji rožnato pisemce ter počasi razpadalo v pepel.

II.

Profesor Weigstein užival je že nekaj let svoj velezasluženi pokoj.

Ko je poučeval še na neki Ljubljanski srednji šoli nadebudno mladino v zgodovini in zemljepisji, pečal se je v prostih urah, katerih je imel seveda britko malo, z velikim veseljem s starinoslovjem. Išoč po Ljubljanskem barju, na Mirji in drugod pred

Menim pa po vsej pravici, da se sme tudi od privatnega zavoda zahtevati, da se vsaj nekoliko ozira na slovensčino, kajti dečki, kateri se posveté trgovini, morajo se šolati na tej privatni šoli, zatorej je opravičena zahteva, da se tudi tu ozira na slovensčino. (Dobro, res je!)

Gosp. Ant. Koblar: Omenjene so v tej resoluciji obrtne šole. Imamo sicer strokovno šolo v Ljubljani, a nam Slovincem je potreba obrtne šole, to je take, da se izobrazujejo na nji naši dečki v vseh strokah in da dobe boljšo podlago za izvrševanje raznovrstnih poklicev. Dasi imamo v Ljubljani že višjo šolo za nekatere prav potrebne obrtne stroke, kar je vse hvale vredno, vendar je dosedaj jedna zanemarjana in to je stavbinski obrt. Kako živo sega to zanemarjenje v naše razmere, o tem hočem podati nekoliko statistično podprtih števil in videli bomo, da te številke nam nekaj čudnega povedó. Iz Furlanije, iz nerešene in rešene Italije prihaja leto na leto toliko delavcev, da tisto, kar zaslužijo in tudi odneso, je nekaj groznega. V Ljubljani sami je bilo letos 583, v okolici 300 delavcev zidarjev. Živé pač tukaj, ali dežela in prebivalstvo nima od njih nobenega dobička, ker ne pusté ni krajcarja in se živé samo s polento in sirom, in naša država to leta in leta že dopušča, da se odnaša denar iz dežele. In to število znaša, če računimo na vsakega delavca po 80 kr. na dan, 141.380 gld. To se v Ljubljani z gotovostjo da izračuniti, ne samo aproksimativno. Torej je neobhodno potrebno, da se samo iz tega ozira že ustanovi šola za stavbinski obrt. To ni tako težko, kakor se vidi na prvi pogled in to ne bo nič posebnega in novega. Mi smo namreč imeli že tako obrtno šolo v Ljubljani l. 1811. Ta šola je imela 3 oddelke, jednega za stavbinski (Čujte!), jednega za mizarski in jednega za kovaški obrt, in imela je prvo leto 20 učencev in tej šoli ni bil ravnatelj nihče drugi, kakor naš pesnik Vodnik, kateri je bil povsodi, kjer je bilo treba narodu duševne in gmotne podpore. Poznejše prekucije in neredi so nam odnesli to šolo in od izgnanja Francozov se je zanemarila. Tedaj predlagam, da mi izrečemo, da naj se ustanovi v Ljubljani posebna šola za stavbinski obrt ali pa da naj se ustanovi javna državna obrtna šola, v kateri naj se poučuje tudi stavbinski obrt. (Živo odobranje.)

Posl. g. prof. Mandič: Izvolite poslušati tudi nas isterske Slovence in Hrvate, ker je posebno v Istri narodno šolstvo na najnižji stopinji, ker je še danes v 19. stoletji, kar se zdi na prvi vid nemogoče, polovica otrok brez vsake šole. V Istri ustanavljajo svoje šole Italijani v našo največjo nesrečo za našo dečo v čisto hrvatskih in čisto slovenskih krajih. Jaz menim in želim povdarjati to činjenico in jo polagam na srce dotičnemu izvršilnemu odboru, da se na primernem mestu pobrini za te odnose. To naj izreče tudi resolucija. Naglašam, da se nam sicer podeli véasi pravica kakor neka miloščina. Ali mi imamo tu veliko pravico in nočemo takih navideznih predprav in miloščin. Take so posebno pripravljalni razredi za srednje šole. Taka pripravljalnica je na pr. v Pro-

zgodovinskih in novejša izkopin, orožja, kina, denarja, steklenic in loncev, kosti in orodja, zapravl je s tem večino svojih tohodkov. — Ker pa je živel sam skromno ter si je tudi s svojim peresom — razume se, da ni pisal slovensko! — prislužil precej, živel je s svojo ženo prav ugodno, dasi ne sijajno.

Soproga Weigsteinova je bila zares krasna ženska, a — česar dandanes ni pozabiti! — tudi petična hči premožnega trgovca iz Celovca. „Studentovska ljubezen je bila gospa Ana gospodu profesorju,“ — rekali so ljudje, hoteči menda razlagati novost, da se je poročila mlada, krasna in bogata deklica z ubogim učenjakom, kratkovidnim čudakom, kateremu so na senč lasje že siveli. In vendar sta bila srečna, dasi nista zahajala na plesišča, v koncerte in gledališča! Gospa profesorica je gospodinjala in gospodarila, — Weigstein se ni brigal za nič kot za svoje knjige in učence; gospa Ana pa zato ni godrnjala nikoli. Saj je bila srečna, če je mogla z ročnim delom v naročju sedeti v knjižnici poleg soproga ter gledati, kako hiti njegovo pero po belem papirji ali kako z namrščenim čelom lista in čita v raznovrstnih folijantih in knjižurah.

Io ko je minulo tako par ur, ne da bi bila spregovorila besedico, zaprl je Weigstein svoje rokopise, pristopil k svoji ženki, pogladil njene zlate

seku, Torej rabi naša mladež za dovršitev srednjih šol jedno leto več, nego otroci drugih državljanov. Jedno leto v ljudskem življenji pomeni veliko. Sicer pa s tem nas smatrajo za inferijorno raso (Tako je!), ker morajo naši otroci jedno leto več hoditi v šolo! Mi zahtevamo, da se to odstrani, ker mi istotako državi moramo dajati svojo kri in svoj denar, mi torej nismo in nečemo biti inferijorna rasa. (Živio odobranje in ploskanje). Govornik še predlaga naj, se v resoluciji izrecno omenjata Pulj in Koper.

Gosp. Jakič povdarja, kako nas tužna naša zgodovina uči, da z našo mirnostjo ničesar ne dosežemo. Pred vsem moramo postati odločni. (Dobro!)

Debata se sklene.

Poročevalec g. dr. A. Gregorčič: Jaz menim, naj bi se ustanovila trgovinska šola in obrtna šola v vseh strokah s posebnim ozirom na stavbarstvo. Trgovinska šola naj bi bila v Ljubljani kot državni zavod in ustanoviti bi jo bilo le ob državnih stroških, k večjemu, da preskrbi dežela to, kar je pred ustanovljenjem potrebno. Tako bi dobili javno šolo, kjer bi se lahko izobraževali naši mladeniči za trgovinsko poslovanje. Vidimo torej, da nam pomanjkuje še veliko. Skrbimo tudi za svoje ljudi, kateri se izobrazujejo na tehnikah in vseučiliščih in trgovskih akademijah, kateri bi potem mogli delovati v navedenih trgovinskih in obrtnih šolah in v važnih podjetjih. Tudi stavbarske šole je potreba, ali napravila naj bi se tam, kjer je stavbarstvo že nekoliko razvito. Morebiti se na Kranjskem nahajajo kje take razmere, meni niso znane. Po mojem mnenju bi bila umestna taka obrtno-stavbarska šola na Goriškem, kjer Slovenci v resnici žive od te stroke. Polovica prebivalcev otide posebno v spomladnem času od doma, in v pozno jesen se vračajo. Tam je primerna podlaga v prebivalstvu, v Ljubljani, zdi se mi, da dandanes ne bi donášala istih koristi. Da tega pomankuje na Goriškem, krivi so poglavito sosedje Italijani, oziroma njih zastopniki v deželnem odboru in deželnem šolskem svetu. Ako za svojo narodnost kaj zahtevamo in bodi si še tako malo in še tako pravično, in dasi je slovenska manjšina zdatna, vendar nikdar nič ne moremo doseči. In ako kaj dosežemo pri vladi, tudi to ne zadostuje, kajti upirajo se takim izvršbam vladni organi vkupno z deželnim zastopom in ti pridejo z rekurzi in interpelacijami samo zaradi tega, da se stvar zavleče in slednjič vlada na to pozabi. Stvar je popolnoma jasna, o tem se je že nekaj govorilo in poročalo. Zatorej, ako dobimo kako drobtinico od vlade obljubljeno z besedo, treba je, da pri stvari ostanemo, zahtevamo od vlade spolnitev; da stvar ne zaspi, treba je, da se govori in govori in nič ne preneha. (Dobro! Dobro!) Srednjih šol omenjal je g. prof. Mandič in govoril o pripravljalnih razredih. Da zaradi tega naši otroci jedno leto več kot pa otroci drugih narodov potrebujejo v dovršitev srednje šole, tega nočem zagovarjati, kakor tudi ne v obče pripravljalnih razredov. Nekaj bi pa hotel tu opomniti k temu govoru. Postavno je, da pridejo v pripravljalne za-

Dalje v prilogi.

laske in ovivši roke okoli njenega vitkega života jo dvignil iz naslonjača ter jo poljubil.

„Moja pridna, dobra Ana!“ — je dejal, nič drugega. In potem sta šla na sprehod; tedaj pa je postal Weigstein zgovoren, šaljiv in zabaven. Ko pa sta se v mraku povrnila v svoje tibo, prijazno domovanje, večerjala sta, čitala skupno časnike ter šla zgodaj k pokoju. Dopoldne je bil profesor v svojem zavodu, gospa pa na trgu in v kuhinji.

Tako sta živela mirno in zadovoljno. Presrečna bi se zmatrala, če bi jima usoda ne vzkrtila — otrok. Zasti gospa Ana je bila radi tega večkrat žalostna, — rō, profesor tega ni opazil nikoli. — Srčno pa je prosila gospa Ana Boga, da bi jima dal dete; pa zdelo se je, kakor da bi bila zastoj njena molitev. Gospod profesor se je bil že postaral, na glavi se mu je svetila že znatna pleša in tudi gospa Ana je bila že blizu štiridesetih.

Tedaj pa se je zgodilo kakor ob času Heroda kralja na Judovskem bogaboječem duhovnu Cihariji in njegovi ženi Elizabeti. Rukel bi skoro nena-dejano uslišalo je dobrotno nebo gospo Ano in — povila je rumenolasa Imo.

Kdo naj popiše veselje, ki je zavládalo v ti-hem stanovanji profesorja Weigsteina! — Profesorica Ana je par tednov sreče in blaženosti samo plakala.

vode le tisti učenci, kateri še niso spolnili tretjega četrtletja 9. leta svoje dôle, ker se v prvi razred gimnazijski praviloma vzprejemajo dečki še le z desetimi leti. Drugače mislim pa, da vendar z namenom ali navlašč ne silijo v pripravljane razrede, ampak le, kjer je nujna potreba. Žalostno je le najbolj to, ker nam srednjih šol nečejo dati. Gospoda! Italijani vedno odločno postopajo, res je, in so tudi isti, kateri tudi veliko od vlade dosežejo. Ali zgolj odločno postopanje ni vse, saj poznamo politične stranke, ki so še močnejše in še odločnejše postopajo, vendar razven posameznih priznanj malo ali celo ničesar ne dosežejo. Napačna je torej vera, da z zgolj odločnim postopanjem naši sosede Italijani in ker vedno ropotajo in rogovilijo, veliko in toliko dosežejo. V prvi vrsti jim daje v njih uspehih zemljepisni položaj trdno zaslombo pred vsakterim napadom v njih pravice. V takih odnošajih pa mi Slovenci nismo. Mi Slovenci morali smo trpeti za priborjene pravice in bomo morali še, da priborimo in rešimo, kar so drugi, v boljših odnošajih nahajajoči se, že davno imeli, mej tem ko drugi srečnejši zaradi naravne zaslombe greše nekažnjeni proti zakonom. Mi ne moremo za to. Mi Slovenci moramo v tem držati se postavne poti. Zatorej predlagam, naj se sprejme resolucije osnovalnega odbora in to z vsemi predlogi in dostavki. (Živahna pohvala.)

Pri zborovanju se odobré načrtana resolucija in vsi nasvetovani dodatki. (Besedilo glej v sobotnem listu „Slov. Naroda“.)

Predsednik naznani, da se zborovanje preloži na 1/3. uro popoldne. (Dalje prih.)

Naš socijalni in gospodarski položaj.

(Poročilo gosp. dr. K. Trillerja na shodu slovenskih zaupnih mož dné 29. novembra t. l.)

Slavni zbor!

Današnji shod slovenske narodne stranke ima v prvi vrsti namen, doseči trdno organizacijo narodnih mož zoper nevarnost, pretečo nam na narodno-političnem polju vsled vedno tesnejega združenja neprijaznih nam državnih elementov na jedni in pa vsled vedno globljeje prodirajoče narodne popustljivosti v lastnem narodu na drugi strani; a tudi pri tej priliki ne smemo in ne moremo prezreti, da je prvi pogoj za zadostno odporno moč naroda na političnem polju gmočno blagostanje in zadovoljnost vseh slojev njegovih. — V svesti si moramo biti, da zamore plamteč čut za svoje politične pravice ohraniti in negovati le tisti narod, čegar gospodarstvo je dobro in srečno urejeno in da ima politično bodočnost le tista stranka, ki je pripravljena boriti se za gospodarske potrebe in blagostanje naroda kot takega, ne pa le posameznih stanov, ki razumeva socijalno vprašanje, vedno mogočnejše trkajoče na duri vladnih palač, vprašanje, vsled katerega se v porodnih bolih stresa današnja historična človeška družba.

In prav slovenski narodni stranki, združeni po svojih zaupnih možeh na današnjem shodu se ni treba, kakor marsikateri drugi mogočnejši stranki strašiti pred temi vprašanji.

Mi Slovenci smo narodna stranka v najblajšem in najširšem, v vsakem pomenu besede. Mi nismo, liki nemški levičarji, zbegani zastopniki mobilnega kapitala, čegar predpravice zvoné narodi prav v današnjih dneh mrtvaško pesem, niti smo branitelji

zarjavelega plemiškega gospodstva nad ubogim kmetom, kakor so to po ogromni večini nepoklicani zastopniki poljskega naroda in pa odposlanci velikega, nemobilnega kapitala, združenega v koaliranim veleposestvu, niti smo konečno prostovoljni ali neprostovoljni vojaki kake druge nekrščanske stanovske hegemonije, — vse to mi nismo. — Našli so se sicer ljudje, kateri so nas skušali ožigosati kot advokatsko-notarsko stranko, želeč nam izneveriti druge slojeve naroda ter obseliti nam na ta način tisti plašč stanovskega egoizma, kateri nosijo sami, — a današnji shod je najsijajnejši dokaz, da mi nismo niti advokatska, niti notarska, niti meščanska, niti kmetijska stranka, da smo marveč narodna stranka zrt' z'rož'v, da smo združeni v tej stranki vsi stanovi in slojevinašega naroda in da zategadelj prav naši stranki najkrepkeje bije srce za potrebe in težnje, za blagostanje vsega naroda. —

V naših resolucijah bilo je pa le v kratkih in lapidarnih stavkih moči dati duška našim nazorom v tem pogledu in moja naloga je zategadelj danes, da v glavnih potezah označim gospodarsko delovanje, katerega se misli lotiti narodna stranka v najbližji bodočnosti in katero je dolej v Slovencih več ali manj opoviral neizprosni boj za narodni obstanek, porabivši čisto vse naše duševne sile.

Dve leti sta minuli, odkar se je razpravljalo in menda prvič v Slovencih na tako široki podlagi socijalno vprašanje na I. slovenskem katoliškem shodu. Ne morem in nočem tajiti, da se je tačas izprožila marsikatera trezna in pametna misel in obžalovati je le, da so vse tiste misli ostale dosihdob prazna beseda. Izvirnega se je sicer v tako zvanem socijalnem odseku le malo sklepalo in sklenilo, vzprejel se je marveč po večini le nemški krščansko-socijalni-ekonomični program. A nič slabega zato!

Tudi narodna stranka slovenska, združena na današnjem shodu, smatra krščanski ekonomični program, razglašen na različnih katoliških shodih kot najpoštenjši, kar se je sedaj v tem oziru razglasilo od strani „avstrijskih Nemcev! — Vprašanje je le to, imajo li faktorji, združivši se v znamenji vere na katoliških shodih tudi resno voljo in v kolikor se o tej ne da dvomiti, tudi moč, da izvrše tisti gospodarski program. In na tem moram žalibog nekoliko dvomiti! — Na vseh nemških katoliških shodih, kar jih je dosihdob zborovalo, izvzemši jedino zadnji nižje avstrijski shod, na katerem so oficijelno sodelovali in tudi odločevali krščanski socijalisti, ta jedina simpatična nam nemška stranka, imeli so namreč če ne glavno in odločilno, pa vsaj jako uplivno besedo tisti aristokratski zastopniki nemobilnega kapitala, katerim bi temeljita socijalna reforma najglobljeje segala v žep, kateri hoté z glasnim kričanjem zoper pogubno delovanje mobilnega kapitala obrniti splošno pozornost od ne manj krivičnih predpravil upliva velikega nemobilnega kapitala, ki so se torej v naročje katoliške cerkve zatekli kakor v nekak azil za svoje krivične stanovske predpravice.

Glas naroda zategadelj ni odmeval vselej na katoliških shodih in vsled tega se nam ne sme šteti v zlo, ako smo z neko nezaupnostjo sodili pojave takih shodov, zlasti odkar smo se morali prepričati, da se je I. slovenski katoliški shod zlorabil tudi gledé narodno-gospodarskih vprašanj v zgolj strankarske namene, kar gotovo ne more biti v korist in hasek gospodarskim potrebam naroda. Dokaza za to svojo trpko trditve danes ne bom ostal na dolgu! Toda o tem kasneje — sedaj naj mi bo pred vsem dovoljeno, da precizujem v splošnih potezah gospodarsko stališče narodne stranke! —

Vse, kar se dandanes godi in vrši v širni Avstriji, bodisi na strogo političnem, bodisi na na-

rodno-gospodarskem polju, vse to se stori v imenu in v znamenju koalicije. Zategadelj nam je presojati vrednost koalicije tudi raz gospodarsko stališče, kakor se je to storilo na današnjem shodu že raz stališče politično. In ako se ozremo na zgodovino naše državne koalicije, tedaj pridemo do zaključka, da te nove politične konstelacije niso rodila toliko politična, kakor gospodarska vprašanja!

Dokler se je grof Taaffe postavljaj po robu le narodno-političnim zahtevam levičarjev, so le-ti brez uspeha naskakovali njegovo pozicijo. Kakor hitro se je pa dotaknil, četudi jako rahlo, odzivajoč se rad ali nerad glasnim in vedno glasnejšim zahtevam dosihdob politično brezpravnih slojev narodov avstrijskih, — krivičnih privilegij mobilnega kapitala, zastopanega po požidovljeni levici in nemobilnega, zastopanega po Poljaki in veleposestnikih, — tedaj je bilo po njem in preko njega podala sta si v pomoč pod krinko „državo vzdržajočih elementov“ bratsko roko mobilni in nemobilni kapital! Brez pomisleka pozabili so zastopniki poljske žlahte in nemškega ter nemškega velikega posestva na staro politično neprijateljstvo, na vse, kar jih je dosihdob ločilo od židovskih levičarjev, ti zadnji pa so istotako brez pomisleka vrgli od sebe zadnjo capo svobodomiselnih idej, ki jih je vezala še na narod — in eto koalicijo!

Splošna volilna pravica, to je bil tisti „menetekel“ pred katerim so vzdrhteli zastopniki kapitalizma, to je bil tisti kamen, nad katerim se je izpodtaknil in padel grof Taaffe. — In s tem sem pri prvi točki svojega referata.

Splošna volilna pravica — to je danes bojni klic vzbujajočih se, dosihdob politično brezpravnih narodnih slojev, od rešitve tega vprašanja zavisna je v prvi vrsti tudi bodoča narodno-gospodarska konstelacija v Avstriji in zategadelj se tudi narod slovenski ne sme in ne more več odtegniti razmotrivanju tega vprašanja.

Naglašal sem že, da se nazivamo mi narodno stranko v najširšem pomenu besede in zategadelj tudi ne more biti dvomljivo, kako stališče nam je na čelo ma zavzeti glede vprašanja volilne reforme. — To stališče izraženo je v kratkih besedah v točki peti resolucij:

„Narodna stranka“ obračaj vso skrb . . . zlasti na uvedbo občne volilne pravice in pravično uredbo volilnih okrajev!“

Naše pritožbe gledé volilne geometrije, s katero nas je svoj čas hotela udušiti nemška vlada, so stare toliko, kolikor je stara avstrijska ustava in naša politična zgodovina v tem času nas uči, da bo tem pritožbam ustreči mogoče le z radikalno volilno reformo, kakoršno vsi narodi avstrijski preko glav svojih nepoklicanih zastopnikov vedno glasneje zahtevajo. — In morda nima kmalu kak avstrijski narod toliko vzroka za tako zahtevo, kakor narod slovenski; morda ga ni naroda, kateremu bi bil tudi v političnem oziru t u j i kapitalizem, kapitalizem, čegar hegemoniji napoveduje dandanes boj vesoljni svet, vsekal tako globokih ran, kakor narodu slovenskemu!

Odveč bi bilo za to navajati dokazov, znanih nam vsem, in spominjati se usojam le na lice te dvorane, v kateri danes zborujemo, za časa deželnozborskega zasedanja. — Skoro tretjino deželnih poslancev voli še vedno tista peščica nemških veleposestnikov, od katerih ima marsikdo komaj domovinsko pravico v deželi kranjski in katerim so težnje prebivalstva te dežele veliko manj na brigi, nego njihovi konji in psi.

In nič boljše ni drugod!

Le exempli gratia navajam, da pri državnozborskih volitvah na Kranjskem odvaga sam

In gospod profesor? — Tiste dni po srečnem porodu prihajal je slavno solidni mož vsak večer redno — — nalik rimskemu Horaciju — „vino onustus“ domov.

Nò, gospa Ana mu tega ni zamerila, tem manj, ker je brezumno soprogovo veselje kmalu poglelo ter se je Weigstein zopet zakopal mej svoje arhive in izkopanine . . .

Irma pa je bilo zdravo, krepko dete, ki se je razvijalo in raslo v radost in zabavo srečnim starišem.

Osem let je bila že stara Irma in njena so razmerna postava, dolgi, belopolti obraz k je postal bolj in bolj stiden oni sliki, ki je kazala lepo gospo Ano v zornih letih dekleštva, ko je dobra profesorica hipoma zbolela za vročnico in v jednom tednu umrla.

Sila potrti Weigstein ni si mogel pomagati z nedoraslim dekličem drugače, nego da ga je poslal v znani Dunajski odgojevalni institut.

Nekaj mesecev za tem, ko je poslal Weigstein svojo hčerko na Dunaj, umrla mu je še sestra, vdova, ter mu zapustila poleg precejšnjega premoženja še hčer Vido.

Weigstein, ki je bil s poučevanjem in odgojo v Dunajskem institutu povsem zadovoljen, poslal je tja tudi Vido. Tako je ostal sam s postarno hišno,

živel le za svoj poklic ter se še vztrajneje pečal s priljubljeno arheologijo. — —

Maulo je tako zopet devet let; Weigstein je bil že popolnoma plešast, postal je suhljat in zgrbljen in oči so ga zapuščale; šel je v pokoj. Tedaj pa mu je postalo čisto dolgčas, arheologija mu je bila radi kratkovidnosti mučna in posla ni imel nobenega.

Pozval je torej domov svojo hčerko in varovanko, da bi si v družbi veselih mladenk še nekoliko pomladil svoja siva leta.

In res sta prišle. — V tišem domovanju profesorjem pa je nastala s tem prava revolucija. Stare tapete so se morale zameniti z novimi; glasovir, ki je dolgo časa sameval zakrit z zelenim suknom ondi v kotu, prišel je zopet do veljave ter se šopiril poleg okna, — staromodne gardine zamenjale so se z novomodnimi itd. itd.

Vesel, razposajen smeh, glasno prepevanje in poskočni akordi Dunajskih valčkov so doneli sedaj po sobah, kjer je malo prej vladala puščobna tišina. Vedno sta imele dosti obiskovalk, s katerimi sta prirejale cele „bale“ in „maskarade“, kakor nekdanj s svojimi preživimi tovarišci v Dunajski prestolici.

In kako rade so zahajale k njima nove Ljubljanske znanke, ki so v svoji majhomestni najinosti

in preprostosti čisto kar strmele nad smelo veselostjo in uprav deško porednostjo teh „Dunajskih“ gospic! —

Danes sta aranžirale „sijajno reduto“, na kateri je bila Irma in še par pogumnejših v moških kostumih, — drugič so igrale kako gledališko igro, v katerih je bila Irma vedno ljubovnik ali junak z mogočnimi brki in v tesni moški obleki, Vida pa je predstavljala njeno ljubico, — zopet drugo pot priredile sta daljne izlete na kak hrib Ljubljanske okolice, na katerih so kuhale in pekle za prostem seboj prineseno pečenko, ovočje in pozemelnine ter pile mleko, katero so kupile pri kmetih; na večer pa se je povrnila cela karavana trudna in spehana, a vendar vesela domov. Večkrat jih je sredi pota zalotil tudi dež, kar se je zdelo gospicam še posebno zabavno, le gospod profesor, ta redni, tih spremljevalec vseh podjetij, je godral takrat premočen kot mš do kože: „Oh, te punice, te punice bodo moja smrt!“

No, vendar le se je mej „temi punicami“ samó pomladil in okrepil, ko ni žedel vedno mej prašnimi skripti!

Ko so se pa naveličale vsega, tedaj si je iznajdljiva glavnica Irmica, ki je bila duša vsemu, hitro izmislila kako hudomušnost, katero so splele temu ali onemu meščanu ali meščanki, da se je jezil

tak veleposestnik 25 direktnih meščanskih in 149 reci: stodevetinštirideset!! kmetijskih volilcev, poleg tega pa še sto in sto marljivih a politično brezpravnih delavcev, zasebnih uradnikov in drugih inteligentnih ter delavnih državljanov; na Štajerskem pa odvaga celo 35 direktnih meščanskih in 174 kmetijskih volilcev jeden sam tak velmož! Saj je pa to tudi najznačilnejši znak kapitalistične države, kakoršna hoče biti zlasti sedaj v znamenji koalicije Avstrija, da ima tisti največjo moč, ki najmanj dela, in da izključuje od javnega sodelovanja najdelavnejše kroge in slojeve prebivalstva.

Skuša se sicer ta krivični sistem braniti z vzklicem na davčno silo sedanjih privilegiranih stanov. — A tudi ta izgovor je jalov, ker se pri tem ozira zgolj le na direktne davke, prezirajo pa se popolnoma indirektni davki, ki so bogatejši in tudi občutnejši nego direktni in katere po ogromni večini nosijo tisti slojevi narodov, katerim se odrekajo ali pa vsaj skrajno omejujejo vse politične pravice in vsled tega tudi vsako sodelovanje za povzdigo narodnega blagostanja.

Od leta 1877. do leta 1892. narasli so v Avstriji indirektni davki od okroglo 227 milijonov na okroglo 314 milijonov, direktni pa le od okroglo 88 milijonov na okroglo 113 milijonov. Indirektni davki pomnožili so se torej v tej dobi za okroglo 87 milijonov, direktni pa le za okroglo 25 milijonov.

Glede repartitije indirektnih davkov pa je jedino pravo merilo konsumpcija po slojevih ljudstva (Classenconsumtion) in to merilo nam kaže, da ogromno večino teh davkov plačuje brezpravni takozvani mali mož. — Globoka plast nižjega in revnejšega prebivalstva nosi torej največje davčno breme, ne pa tista plitva zgornja plast mobilnega in nemobilnega kapitala, ki danes vlada v znamenji koalicije. In vender se naši koalicijski politiki osmelijo trditi, da tisti slojevi ljudstva, katerim odrekajo vse politične pravice, ne plačujejo nobenega davka in da jim zagradelji ni prostora tam, kjer se gre za blagor in gorje narodov v gospodarskem oziru.

To je v nebo kričeča krivica in zagradelji se mora vsaka prava narodna stranka z vso odločnostjo potezati za to, da se naš krivični volilni sistem reformira tako, da bo vsakemu delujočemu stanu dana priložnost, da zastopa na merodajnem mestu svoje potrebe ter brani svoje interese.

V to svrhu je pa treba radikalne volilne reforme, opirajoče se na princip splošne volilne pravice in zagradelji je tudi slovenska narodna stranka z dušo in srcem za splošno volilno pravico in sicer tudi ne glede na nevarnost, da utegne taka reforma tu ali tam prouzročiti narodni naši stvari v prvem spočetku kako dozdevno izgubo.

Skrbi nekaterih krogov, da se ne bi krivica plačevala zopet s krivico, kakor to zahtevajo v svojem srdu mejnarodni socialisti, da zakonodajstvo ne bi palo iz jednega ekstrema v drug ekstrem in da ne bi dosihdob brezpravni slojevi prebivalstva preplavili hkrati in politično udušili sedaj izključno vladajočih stanov, skratka, da se tudi v tej stvari vzdrži pravična mera, tej skrbi bo lahko ustredi.

Na kak način naj se to uredi, ali po belgijskem vzgledu pluralnega sistema ali kakor je zahteval n. pr. zadnji dunajski katoliški shod po nekakem stanovsko-zadružnem načelu, — to pa bodi stvar poklicanih faktorjev in to gre preko okvira današnjega shoda, ki ima precizovati le načelno stališče slovenske narodne stranke. — Le toliko povdarjaj danes slovenska narodna stranka, da reklamira volilno pravico za vse dosedaj izključene delujoče stanove na polji industrije, obrtnije trgov-

ali pa imel veliko skrbi, mej tem ko so se Irma in njene pomočnice smejale v pest...

Tudi lajtnant Koder je bil žrtva Irmine hudo-mušnosti, za katero pa je izjemno vedela sama in jo izdala šele na popisani večer svoji sestričini.

Irma je bila vitka plavalaska skoro klasične lepote, dočim je bila Vida dekle nizke, bujne postave, temne polti, navadnega, a prijetnega obraza, nekam širokih ust, temnih oči in črnih las.

Kot izredno nadarjena deva pribavila si je Irma naglo in zlahka za svojo starost in svoj spol veliko vednost, — naučila se je različnih jezikov, slikanja, petja in godbe. Ker je veliko čitala ter si umela pridobiti skrivaj knjig, ki so ji napolnile glavič s čudnimi nazori, bila je časih celo zoprno domišljava, v svojem vedenju pa skoro da emancipirana.

V svoji oblastni nagajivosti je bila Irma pač živo nasprotje tihe, blage in resne Vide, kateri so bile knjige bolj deveta briga, dočim jej je bila najljubša zabava kuhinja in jedilnica, kjer je pomagala postarni hišini.

No, profesor Weigstein ni delal nobene razlike mej dekletoma; obe je ljubil jednako, — in če bi ga bil kdo vprašal, od katere bi se lažje ločil, razbudit bi se zaljubljeni stavec ter dejal: „Kaj, ločil!? Ne, nikoli, — nobene ne dam! Moj Bog, te punice, te punice; — to bi bila moja smrt!“ —

(Dalje prih.)

stva in duševnega dela, da pa odločno perhorescira nakano pomnožiti že obstoječe kurije, ker bi se s tem ustanovilo le posebno zavetišče socialni demokraciji, in da mora zagradelji smatra tidesedanje postopanje koalicijskih strank in vlade v tej velevažni zadevi zgolj za žalostne polovičarske poskušnje izogniti se definitivni rešitvi tega vprašanja.

Pravična in trezna uredba volilne pravice, kakršne strogo kapitalistična koalicija iz lepa nikdar ne bo dovolila, pa je tudi vitalnega pomena za blagostanje onih stanov, za katere se posebno obeta potegovati slovenska narodna stranka v 5. točki današnjih svojih resolucij in to zlasti poljedelskega obrtnega in delavskega stanu. Le tedaj, ako ti stanovi v zakonodajnih zastopih ne bodo več izročeni na milost in nemilost koaliciji kapitala, ako bodo dostojno in pravično zastopani, le tedaj je upanje, da prisili narod poklicane faktorje v to, da se lotijo tistih temeljitih gospodarskih reform, po katerih ti stanovi po vsej pravici hrepene.

Ozrimo se najprej na kmetijski stan!

Avstrija je še vedno v prvi vrsti poljedelska država, a navzlic temu so se naše vlade dosihdob za blagostanje kmeta, tege najtrdnjesege stebra države, vse premalo brigale. Značilno je v tem pogledu že to, da nam v Avstriji skoro povsem nedostaja zanesljive uradne agrikulturne statistike akoravno bi bila taka statistika neobhodno potrebna za spoznanje socialnega stanja države, v kateri se ogromna večina prebivalstva peča s poljedelstvom. Vse prebivalstvo je interesirano na tem, da zve, je-li naš kmetijski stan še zdrav, je-li se zemlja izkorišča intenzivno dovolj in je-li ne upliva tudi že tu po gubno naraščajoča moč kapitala.

Vsega tega nam uradni viri ne povedo, a mi Slovenci, ki smo eminentno poljedelski narod, ki dobro vemo, kako velikanskega pomena je za naš narodni razvoj zdrav kmetijski stan, mi smo morali priti žalibog temeljem lastnega opazovanja do osvedočenja, da je naš kmet potreben nujne in izdatne pomoči, ako hočemo zabraniti, da se nam ne izpremeni v doglednem času v kmetijski proletarijat in v sužnja tujega kapitala — liki Irska raja.

V najkrajnejših krajih naše domovine moramo opazovati, da nam tuji kapital presežava najlepša kmetijska posestva ter kmetu prepotrebne pašne izpreminja v zaprte lovske domene. Tujec nam sili s svojim kapitalom v deželo skozi duri in okna in vlada, mesto da bi branila nezdravi centralizaciji zemlje v jedni roki, ga podpira v svoji kratkovidnosti kmetu na kvar, kjer ve in more. V zadnjih sto letih se je kmetstvo prebivalstvo skoro podvojilo, zemlja, ki naj redi prebivalstvo, pa je ostala, ako se abstrahira od nekoliko intenzivnejega obdelovanja, ista. Prva posledica temu je bilo vedno naraščajoče razkosavanje kmetij, kateremu so vlade dosihdob zamašale leka, tako da dandanes zemlja ne more preživiti skoro nobene večje kmetijske rodbine več, tem manj, ker je vsled velikanskega napredka prometnih sredstev in pa tudi vsled nezdrave naše carinske politike, pospešujoče inozemsko konkurenco, cena kmetijskih pridelkov vedno bolj padala in še pada. Kmet je moral torej iskati drugih virov zaslužka. Lotil se je pred vsem svojih gozdov, in kaj to pomeni za kmeta, tega pač ni treba nadrobneje razkladati. Pametnejši kmeti obrnili so vsled tega svojo pozornost na živinorejo, sadjerejo, domačo industrijo itd. A tudi na teh novih poljih svoje delavnosti je zamaškal potrebne podpore in pomoči. Zlasti živinoreja obetala je postati nov vir blagostanja velikemu delu slovenske domovine. Prvi pogoj živinoreje pa je zadostna pašna. Človek bi torej mislil, da bo vlada z vso odločnostjo branila starodavne kmetijske pašne pravice — a kaj vidimo v istini?! Tujemu kapitalizmu na korist uničuje se kmetijska pašna, kjerkoli mogoče!... — Trtne bolezni in druge nezgode, proti katerim je vsa državna pomoč dosihdob ostala več ali manj neploden diletantizem, nesrečna vinska klavzula itd. storile so ostalo in pod pritiskom vseh teh faktorjev jela je ginevati kmetu ljubezen do rodne zemlje in domovja, jel se je ozirati v — Ameriko. Domačija mu ni bila več, kakor njegovim prednikom, tisti dragi kos zemlje, na katerem mu je sojeno živeti in umreti, postala mu je marveč to, kar je dandanes, žalibog, že skoro vse na svetu — kupčijsko blago.

In tako je tudi naša slovenska zemlja marsikje postala zrela za tiste velike latifundije, ki so še povsod pomenile smrt zdravemu in zadovoljnemu kmetiskemu stanu. Kmetijsko živinoreje je nemogoča, kjer se pašniki spreminjajo v zverinjake in podrobna kmetijska industrija je uničena, kjer jej stopi na vrat posestnik velikih latifundij in tujega mobilnega kapitala kot producent „en masse“.

To zavest moramo najprej vcepiti našemu kmetu, ako mu hočemo ohraniti gospodarsko neodvisnost in samostanost. Vcepiti mu moramo tisti pravni čut, kateri so strmečemu kulturnemu svetu pokazali na daljnih avstralskih otokih domači divjaki tačas, ko so kupovali od njih evropski nase-ljenci zemljo. Tudi, ako bi bila cela rodbina in cela zadruga pripravljena — tako so dejali ti „divjaki“ — svoje zemlje prodati ne smemo, ker se smemo znebiti pač svojih pravic, ne pa tudi onih naših otrok in potomcev, rojenih in še nerojenih. Ti potomci pa so že vnaprej zadobili neovrtno pravico do zemlje svojih prednikov in očetov.

Take nazore naj bi bili vcepili odločilni faktorji kmetu, pa bi se jim ne bilo nikdar treba ubijati učenih

glav z — agrarnim vprašanjem in kmetiskim dednim pravom.

A sedaj imamo to vprašanje in zagradelji je mora študirati tudi vsaka politična stranka, kateri je na skrbi kmetijski stan.

Skušal sem dokazati, da se ima tudi naš kmet v prvi vrsti boriti zoper pogubni vpliv tujega velikega kapitala, hotečega se polastiti njegove zemlje, in glavna stvar je tedaj, da se učvrsti kmeta za ta boj, ki je postal vsled vladajočega gospodarskega sistema, žalibog, neizogiben.

Tako učvrstenje pa je mogoče le v asocijaciji, le v združenju. Z združenjem kreditnih močij naj se oskrbi kmetu cenem hipotekaren in kmetijski industriji tudi cenem mobilaren kredit; z združenjem delavnih sil in produktov, zlasti takih, ki se dajo razpečavati in v denar spraviti le v velikih kvantitetah, pa naj se mu omogoči konkurenca z velikim producentom. Kmetijskih zadrug, kreditnih in gospodarskih je torej treba!

Nehvaležno pa bi bilo, ako bi se na tem mestu z vsem priznanjem ne spominjali naših domačih narodnih hranilnih in posojilnih društev, ki so mnogo storila in še storé za gospodarsko emancipacijo našega kmeta, a tajiti se ne dá, da bode tudi tu treba še reform, ki bodo znižale sedanjo še vedno previsoko ceno kmetijskega kredita, in jaz nič ne dvomim, da se bodo ti naši zavodi, če jih bo občinstvo zadostno podpiralo, sami rade volje lotili teh reform. Vprašanje asocijacije kmetijskega stanu po okrajih a i občinah treba bo pretresati, zlasti ker imamo v izgled dežele, v katerih je ideja take asocijacije rodila izvrsten sad. Omenim naj tu le zlasti nemški del Sedmograške kjer je 38% sveta občinska last, kjer večina občin vse svoje potrebe pokriva iz prihodkov tega imetja in občinske industrije v lastni režiji.

Podrobnejši načrt, katere reforme v tem pogledu bi bile najsilnejše in najhitreje izpeljive, podal bo slavnemu zboru itak takoj za mevoj drugi referent v tej zadevi.

Koalicije narodnih sil zoper koalicijo tujega kapitala je silno želeli.

„Svoji k svojim“ to zlato a pri nas še vedno premalo uvježvano načelo naj nas vodi tudi tu. Saj nam največji denarni zavod v deželi le prejasno dokazuje, kaj je domači denar v tujih rokah. Koliko dobrega bi ta zavod s svojim ogromnim imetjem lahko storil za povzdigo blagostanja v deželi; a mesto v domača podjetja investuje svoje kapitalije rajše v Dunajske in Tržaške hiše, podpira z odprtimi rokami sovražna nam politična podjetja, za blagor tistega naroda, kateremu ima zahvaliti svoje zaklade, pa stori gospoda le toliko, kar mora. Umetno vzdrževanje nemštva v deželi to je tu poglavitni, žalostni poklic slovenskega denarja. Ogromni rezervni zaklad tega zavoda pa leži mrtev za domače narodno gospodarstvo in še vedno zamašamo, da bi prišla vlada do spoznanja ter predrugačila regulat v tega zavoda tako, da bi se moral rezervni zaklad investirati v koristna in potrebna delna podjetja. — In take zavode naj podpira slej ko prej slovenski kmet? Od njih naj pričakuje, da se bo svoj čas vsaj deloma zopet njemu na korist uporabil dobiček, pridobljen iz njegovega denarja. Ne, tu je nujna potreba kmetu odpirati oči! — Pomagajmo si sami in Bog nam bo pomagal! — Saj tudi od državnega zbora v sedanji njegovi sestavi kmetu v korist nimamo pričakovati izdatne pomoči. — Domovinski zakon, — mirovna sodišča, — občinski posredovalni uradi, — zakon zoper pijančevanje — to so po večjem vsa večja, kmetijskega stanu neposredno se tikajoča vprašanja, s katerimi se je v zadnjem času bavil državni zbor. A tudi to minimalno delo kmetu v korist je za nas le malotnega pomena, ker se tu gleda le na večje dežele z dobro organizovano občinsko avtonomijo prezirajo se pa posebne razmere drugih dežel in zlasti to, da ovirajo vpeljavo n. pr. novega domovinskega zakona, mirovnih sodišč in občinskih posredovalnih uradov marsikje in v prvi vrsti tudi na Kranjskem premajhne občine, ki nimajo zadostne odporne sile za upeljavo radikalnih reform: vsled tega pa bodo vse te same na sebi sicer koristne nove naprave, le nezno breme za male občine, dokler se le-te ne združijo v velike, ki bodo zlahka zmogle novi delokrog.

Z večjimi agrarnimi reformami se pa naš državni zbor seveda ne utegne baviti...

Toliko na tem mestu v obče o kmetiskem vprašanju! — —

A tudi za blagor trgovskega in obrtnega stanu obeta se naša stranka potegovati. In potrebno je to, kajti tudi malemu trgovcu in obrtniku vsekal je era kapitalizma globoke rane. Tudi tu so razmere slične kmetiskim in tudi tu žuga kapital uničiti malega trgovca in obrtnika, tudi tu čuti narod slovenski v vseh žilah konkurenco tujega kapitala.

Kjerkoli se razkrije v naši domovini kak nov zaklad, kak nov vir pridobivanja potom obrti in trgovine, takoj se ga polasti tuji kapital in žalostna resnica je, da se naša velika trgovina in obrt vedno bolj koncentruje v tujih rokah. Poleg tega dela uprav nezno, ker nereelno konkurenco domačim obrtom ter trgovini tuji kapital, združen v trgovinskih centralah, ki so se polastile tudi že provincije. Saj preplavljajo židovske tovarne tudi slovenske po-

Dalje v prilogi.

krajine že celo z obleko in obutjem in vsakojakimi vsakdanjimi potrebščinami, ki naj bi dajale vsakdanji kruh domačemu malemu trgovcu in obrtniku. In nihče ne vpraša dotičnih velikih podjetij, jeli imajo izkaz sposobnosti za to ali ono rokodelstvo, kateremu delajo nepošteno konkurenco, dočim se bo od domačega malega obrtnika skoro že zahtevala visoka šola. Kamor pa ta konkurenca ne seže, tam pa škoduje država sama marsikaterega obrtnika s konkuriranjem prisilnih delavnic.

Ta vsestranska konkurenca in pa dragi trgovski in obrtni kredit — to sta glavna vzroka, da mali naš obrtnik in domača naša industrija vedno bolj in bolj propadata, da niti ne zmoreta več itak krivično visokega davčnega bremena.

Tudi na te žalostne prikazni morala bo narodna stranka obračati vso svojo pozornost ter premišljevali, s katerimi sredstvi bi se najprej dalo našemu malemu trgovcu in obrtniku najuspešnejše priskočiti na pomoč.

Kako stališče pa zavzemajo temu vprašanju nasproti sedaj vladajoče stranke, to pokazale so v zadnjem času debate o zakonu zoper kupčijo na obroke in zoper sleparske takozvane razprodaje — katera zakona smatrajo odločilne parlamentarne stranke že za preveliko dobroto malemu trgovcu in obrtniku!!

In sedaj k položaju zadnjega stanu, omenjenega v 5. točki naših resolucij, onega stanu, ki je v zadnjem času najmočnejše povzdignil svoj glas za dostojno existenco ter politično enakopravnost. To je delavski stan in v prvi vrsti industrijalni delavec, ki je tudi na Slovenskem postal v zvezi z obrtnim njegovim tovarišem važen ekonomičen faktor, zlasti odkar se je udomačila pri nas s pomočjo tujega kapitala in njemu na korist velika industrija.

Tajiti se ne da več, da se delavski stan tudi pri nas že grdo izkorišča in zlorablja, da imamo tudi pri nas v prvi vrsti po krivdi tujega kapitala že oni delavski proletarijat, ki je rodil druge socialno demokracije in najhujši izrodek njen — anarhizem. Ekonomični položaj delavca je nujno potreben temeljitega zboljšanja; to zahteva najprimitivnejši čut pravice, to zahteva napredek civilizacije, zahteva tudi duh krščanstva! — V kolikor se tedaj boj delavskega stanu za človeku dostojno existenco suče v mejah zakona, morajo biti simpatije prave narodne stranke na strani delavcev in zlasti slovenski stranki treba je uvaževati, da bo le s temeljitimi socialnimi reformami moči iztrgati slovenskega delavca internacionalnemu socializmu, ter ohraniti ga narodu in veri očetov! — Poštena in rentabilnost mobilnega kapitala, v čegar službi je, zlasti industrijalni delavec, primerna ureditev plače, — omejitev delavnega časa, — upeljava izdatnega nedeljskega miru, — odprava otroškega in pa omejitev ženskega tovarniškega dela, ki zlasti omoženim delavkam onemogoči vsako zdravo rodbinsko življenje, kakoršna je prva podlaga moralne in verske vzgoje otrok in npravnega življenja, — zadostna stanovska organizacija z zakonito določenim delokrogom, — primerno starostno preskrbljenost, — in konečno politična enakopravnost: — to so kardinalne točke delavskega programa, za kateri se mora po svojih močeh potezati tudi narodna stranka, ker jej kot taki mora biti na srci blagor vseh slojev naroda.

Tako sem sedaj poskusil v kratkih potezih, — kakor je to bilo jedino mogoče v tesnem okviru današnjega shoda, — opozoriti na glavne rane, na katerih bolehalo naš kmet, obrtnik in delavec. Skušal sem dokazati, da je najhujše rane vsekakor vsem stanovom tudi v Slovencih tuji kapitalizem in da je zagradelj tudi z gospodarskega stališča pogubno vsako podpiranje kapitalistične koalicije; poglobitna naloga narodne stranke na gospodarskem polju bodi torej, pripraviti pot gospodarski organizaciji vsakega stanu zase in vseh skupaj, kajti le v emancipaciji od tujega kapitala je garancija za boljše bodočnost. — Poleg tega pa se moramo združiti z vsemi drugimi v resnici narodnimi strankami v svrhu, da se doseže pravična davčna reforma. Pravična pa bo le taka reforma, ki bo segla v prvi vrsti na mobilni kapital, ki bo zadostno izkoriščala njegovo resnično davčno moč ter bo na ta način izdatno razbremenila delujoče in pridelujoče stanovne. Z veseljem na tem polju pozdravljamo delovanje nemških krščanskih socialistov, koalicij in njenim podpirateljem, zlasti tudi slovenskim pa kličemo tu v spomin besede, s katerimi je eden največjih državnikov našega stoletja, Gladstone posvaril angleško koalicijo kapitala. „Moja gospoda, preresna resnica je za vas, da ste zašli v nasprotje s čutili in zahtevami naroda.“

Saj je žalostno dovolj tudi to, da nam nesrečni domači politični razpor vsaj na Kranjskem zabranjuje celo složno delovanje v prid naroda na gospodarskem polju. Akoravno se namreč naš gospodarski program od krščansko-socialnega v načelih prav nič ne razlikuje, vendar izvestna stranka čuti potrebo, da javnih, takozvanih gospodarskih shodih hujskati narod zoper nas s tem, da nas meče v isti lonec z nemškimi lažiliberalski, zastopajočimi kmetu in obrtniku toli pogubni veliki kapital. In to delajo oni isti ljudje, ki so na katoliškem shodu sicer v dno pekla prokleli

gospodarsko politiko nemških lažiliberalscev, ki pa sedaj v bratski koaliciji s tem istim elementom zabranjujejo hote ali nehoté vsako večjo in izdatnejšo reformo v prid kmetstvu, obrtnemu in delavskemu stanu. — Toda gotovo še pride čas, ko bode narod sprevidel, kdo podpira pogubno gospodarsko delovanje sedanjega sistema, mi ali oni, ki nas psujejo „liberalce“! — Lahko je na javnih shodih hujskati kmeta, da plačuje preveč davka in da smo tega krivi mi takozvani liberalci, lahko je vzgajati v nižem ljudstvu sovraštvo zoper vsakoga, kdor ne nosi irhastih hlač in tudi ne duhovske suknje, a plemenito to ni in uspešno gospodarsko delovanje najbrž tudi ne, niti je konečno to izvrševanje krščansko-socialnega programa. Malo dostojen in malo pošten agitacijski manever je to, družega nič! Oprostljivo je potem pač, ako se nam v očigled takemu početju vriva sum, da nekaterikom ni toliko za gospodarski preporod naroda v srci kakor na jeziku!

Izkrena naša želja pa bi bila, da vsaj na gospodarskem polju drug drugemu ne oviramo poštenega dela in da se zjedini pod zastavo zdravega gospodarskega programa vsi, katerim bije v resnici srce za blagor naroda! Ne oklepajmo se praznih besedij, kakor liberalizem in konservatizem itd! Lažiliberalski mi nismo in najmanj na gospodarskem polju, nasprotno pa tudi pojem konservatizma nima nikjer tako malo pomena, kakor na gospodarskem polju. — Konservirati nimamo nič, nego ukoreninjene krivice a tega mi nečemo in ne moremo, napredovati hočemo narveč in zato uverjeni smo, da imajo tudi na gospodarskem polju zmagonosno moč v sebi le napredne ideje.

Ker pa mora biti za zdrav napredek naroda vsak, kdor se nazivlja slovenskega moža, zagradelj naj bi se ne iskalo nasprotstva tam, kjer ga v istini ni, zagradelj naj bi se ne dopuščalo nadalje narod demoralizirajočega hujskanja stanu zoper stan in naj bi se ne pobijalo z neplodnimi prepiri narodu vero v njegovo bodočnost; a tudi na zunaj ohranimo solidarnost in etični značaj naših prizadevanj in nikjer ne izdajamo tudi le navidezno starih narodnih načel za hitrejo pridobitev kake lokalne koncesije, katero mora narod podrugje drago plačevati. —

S tem sem pri kraju. Uverjen sem, da je v marsičem nedostatna in pomankljiva črtica, ki sem si jo po naročilu osnovnega odbora usojal podati sl. zboru o našem splošnem gospodarskem položaju; a v okviru današnjega shoda moči je bilo kakor rekoč naglašati le glavna načela, ki naj vodijo v bližnji bodočnosti narodno stranko slovensko pri njenem gospodarskem delovanju in ako bo ta črtica vzbudila zanimanje za velika in vitalna gospodarska vprašanja tudi v širših krogih, tedaj bo v zadostni meri dosegla svoj namen.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 7. decembra.

Volilna reforma.

Predsinocnim je zopet zboroval odsek za volilno reformo. Posl. Klun je rekel, da bi bilo dosti več upanja na srečno rešitev volilne reforme, da je vlada predložila odseku kak načrt, ker bi se mu nihče ne bil upal upreti. Govornik se je izrekel zoper nasvet Poljaka Rutowskega. S tem nasvetom se sicer razširi volilna pravica, ali o zastopstvu interesov ni pri njem več govoriti. Ta nasvet je naravnost izdajstvo že itak prikrajskih interesov kmetakega stanu. Ustanovitev delavskih zborov bi le malo pomagala; to bi bil samo dokaz, da se večina delavcev boji. Uresničiti se da ta načrt samo v zvezi z drugimi premembami. Zato priporoča govornik Dipaulijev predlog. Posl. Prade je rekel, da je v principu sicer za splošno volilno pravico, da pa pri sedanjih parlamentarnih razmerah nanjo ni misliti. Zato želi, naj se zmanjša število zastopnikov veleposestva in odpravi zastopstvo trgovinskih zbornic, zato pa pomožni število zastopnikov mest in kmet-skih občin. Posl. Bauer se je izrekel zoper splošno volilno reformo. Posl. baron Morsey je rekel, da Tauff-ov načrt volilni reformi ni pokopan in se je potoeval za Dipaulijeve nasvete. — Dosedanje debate v volilnem odseku so pokazale, da se koaliranci ne morejo zjediniti, s tem pa še nikakor ni dokazano, da se sploh ne zjedini. Sedaj se pač kaže, da konservativci se nečajo dati upreči v levičarsko-poljski voz, ali levica računa na nejednostoj mejo konservativce. Čujemo namreč, da je sedaj večina konservativnega kluba za Dipaulijev predlog, znano pa je tudi, da se zanj veleuplivali češki veleposlat-niki kar nič ne ogrevajo. Levičarji upajo, da Henenwart, Treuinfels in češki fevdalci odvrnejo od Dipaulija in Morseya vse njih sedanje somišljenike, tako, da zmaga končno načrt levičarjev.

Davčna reforma.

Permanentni davčni odsek je končal svoje delo. Predčerašnjim se je sešel na sejo in vzprejel pri tretjem branju načrt zakona o davčni reformi.

Regulacija uradniških plač.

V včerajšnji seji proračunskega odbora je prišlo na razpravo vprašanje o regulaciji uradniških plač. V imenu pododsekovem je posl. Beer poročal,

da finančni minister izjavil, da letos zaradi nedostajanja časa ni mogoče rešiti definitivno uredbo uradniških plač, da pa je poskrbel, da se l. 1895. izplačajo starostne in subsistentne doklade. Vsak uradnik 9, 10. in 11. činovnega razreda dobi, če je že petnajst let v tem istem razredu, personalno doklado v znesku 100 gld. na leto, če je 20 let v istem razredu, dobi 200 gld. na leto. Ta doklada se vrsteje v penzijo. V to svrhu se bo porabilo 250.000 gld. na leto. Drugi uradniki rečenih činovnih razredov dobe subsistentne doklade po 60, 80 in 100 gld. V pokritje teh stroškov bo treba za podporo uradnikom nasvetovani kredit 1 1/2 milijona gld. povišati še za jeden milijon. Finančni minister dr. Plener je povedal, da na splošno reformo ni misliti, dokler se ne zagotovi pokritje vseh take regulacije uradniških plač nastalih stroškov. Dokler se to vprašanje reši, hoče vlada uradnikom pomoči z dokladami. Vladni načrt je razdeljen na dva dela. Prvi, ki zadobi veljavo dne 1. jan. 1895, zagotovi po 15 in 20 let v istem razredu službujočim uradnikom starostno doklado. Drugi skrbí za podporo ostalim uradnikom najnižjih činovnih razredov. Treške za to misli vlada pokriti s pomnožitvijo državnih dohodkov, zlasti iz dohodka osebnega prometa pri drž. železnicah. O teh pojasnilih se je unela daljša debata. Posl. dr. Herold je rekel, da ni zadovoljen s tako rešitvijo vprašanja o regulaciji uradniških plač. Kar obeta vlada, je minimum tega, kar mora dati, a bati se je, da se s tem provizorijem odloži definitivna regulacija na nedoločen čas. Starostna doklada naj se vsaj določi na 200 gld. za vsakega uradnika, ki služi 15 let v istem razredu, vrh tega pa naj se za l. 1895. določena podpora 1 1/2 milijona pravično razdeli. Posl. dr. Kaizl je povdarjal, da so prav uradniki najnižjih treh razredov največji siromaki in zboljšanja plač najbolj potrebni. Druginjske doklade naj se torej zvišajo vsaj na 100 gld. Tudi tega ni smeti storiti, da bi tisti, ki dobe starostno doklado, ne dobili druginjske doklade. Odločno pa se je ustaviti načinu pokritja teh stroškov. Zvišati tarife za osebni promet na železnicah je velika napaka. Govorili so še poslanci Exner, Menger, Fux, Somaruga, Bärreither, Kathrein, Pininski in Petak, potem pa se je vzprejela resolucija: Vlada se pozivlje 1.) da čim prej predloži držav-nemu zboru načrt regulaciji uradniških plač; 2.) da dotelej, dokler se ne izvrši splošna regulacija, plačuje državnim uradnikom štirih najnižjih činovnih razredov starostne doklade, začevši s 1. januarjem 1895, ostalim uradnikom 9, 10. in 11. činovnega razreda pa druginjske doklade, katere je dotičnim uradnikom vročiti še v prvi polovici leta.

Svoboda v Avstriji.

„Wiener Ztg.“ je naznanila, da je ministerstvo notranjih del v zmislu § 26. tiskovnega zakona vložilo znameno listu „Frankfurter Zeitung“ poštani debit. Ta list je v židovskih rokah, a zelo razširjen in zlasti v trgovskih krogih čislán. Listu se je prepovedal vstop v Avstrijo, ker je v sferi Brentano Madeyski se izrekel zoper naučnega ministra. To je konkretni povod, vrh tega pa je uplivalo na to odločbo, da je list nasproten koaliciji in da mu dopisne z Dunaja urednik novega odličnega tednika „Die Zeit“. Ali je prav, da rabi vlada napram lojalnim nasprotnikom taka sredstva, to naj presodi javno mnenje.

Vnanje države.

Vzhodnoazijsko vprašanje.

Francoski poslanec in bivši minister Lockroy je v Londonskem listu „Daily Graphic“ priobčil razpravo glede razdelitve Kitajske in priporočal, naj bi se Rusija, Francija in Angleska na to porazumele. Razdelitev Kitajske je po sodbi Lockroyjevi neizogibna. Vse tri rečene velesile imajo tam važne interese, katere bi se na ta način dale najlažje varovati. „Kölnische Zeitung“ je v sled tega močno vznemirjena in svari Anglesko, naj se ne da ujeti v to zanko. S kitajsko-japonskega bojišča je došla važna vest. Zima je napotila prvi japonski voj, ki se je že približal Mukdenu, da se vrne na Korejsko. Japonski voj je že na potu, ker bi mraza in dežja v Mandžurski ne mogel prenesti. Sicer pa so bili Japonci korakali proti Mukdenu samo zato, da zavarujejo hrbet drugemu voju. To se jim je posrečilo in drugi voj je brez težav zavzel Port Artur. Uspeh trimesečne kitajsko-japonske vojne je torej ta, da so Japonci zavzeli Port-Artur, osvojili Korejsko in uničili kitajsko mornarico, tako da sploh ne pride več v poštev. Vsekako jako častni uspehi, s katerimi si je Japonska zagotovila prvo mesto mej azijskimi državami in odločilno besedo pri vseh azijskih vprašanjih.

Armensko vprašanje.

Angleškim listom se javlja iz Odese, da bosta dve ruski ladji prepeljali 20.000 vojakov iz Odese in Sebastopola v Batum. Rusija hoče torej jako izdatno pomnožiti svojo ob turški meji stoječo pesadko. Sodi se, da je to v zvezi z armenskimi homatijami. Splošno klanje, katero so napravili turški vojaki, je Armevce silno razdražilo in dani je turška vlada v sled angleškega pritiska zaukazala neko preiskavo, se diplomatični krogi vendar boje, da nastanejo večje homatije.

Organizacija angleških občin.

Včerašnji dan ostane važen v zgodovini angleške uprave. Včeraj se je začela nova doba. Ob-

čine so zadobile tako popolno samoupravo, kakor so jo morda imele samo v najstarejših časih. Na mesto sedanjih občinskih zastopov so stopili občinski zbori (Parish meetings). Takega občinskega zbora se sme udeležiti vsak v občini bivačji davkoplačevalec moškega in ženskega spola; ta občinski zbor voli občinski odbor z navadno večino glasov. Ako v kaki občini ni tristo volilcev, tako se ne voli občinski odbor, ampak opravlja njegove funkcije občinski zbor. To je tako popolna avtonomija občine, kakor je ni nikjer drugod. Občinski zbori so parlamenti v pravem pomenu besede in s tem je narejen konec paševanju posamičnikov. Angleško kmetstvo, prebivalstvo je spoznalo veliki pomen te uredbe in se številno udeležilo teh „Parish meetings“.

Dopisi.

Iz Črnega Grabna, 4. decembra. [Izv. dop.] (Nekaj o naši državni cesti, njenih organih in o cestni naredbi.) Odkar je prišla v deželo drakonična cestna naredba barona Heina, čutiti je tudi v našem Črnem Grabnu, sicer tako jednoličnem, nekoliko izpremembe: vozniki vmičejo se sedaj „na bistabor“, in prehitvajo na „bôt“, dočim je bilo doslej do naredbe, ali bolje rečeno, dokler jih ni bilo najmanj dvajset pri okrajnem glavarstvu prav občutno kaznovanih, vse ravno narobe. In kako čudno je bilo to! Ta kranjska specijaliteta je veljala v istini samo do mejnih stebričev v Babi, potem pa si moral voziti takoj tako, kakor se vozi sedaj pri nas, sicer te je že takoj pri Vranskih vratih ujel občinski tajnik in ti naložil dva goldinarja glôbe. Približali smo se torej s pomočjo barona Heina za dober korak našim štajerskim bratom. In kakor v Vranskem trgu, tako se tudi po naših vaseh ne sme pokati z bičem. Tu kjer je včasih tako idilično lepo donel po dolini, glasno odmevajoč od stranskih obraščenih brd, oni priljubljeni: „pika, — pôka, — pêk — pêk — pôk, — po-o-o-ok!“ — tu se čuje sedaj le prazno ropotanje voz brez onega melodijoznega spremljevanja; k večjemu tu jednoličnost pobarva včasih glasno prekljanje dveh voznikov, katerima sta se nad studijem nove cestne naredbe pojmov „bistabor“, „bôt“ zmešala, in katera hoteta sedaj vsak z obrnenim bičem ali pa s polesom v roki baron Heinovemu cestnemu zakonu pomagati do veljave. Moža sta vrla državljana; rajši se slepeta do krvi in si polomita kosti, nego da bi prelomila zapoved cestne naredbe, katero vsak po svojem prepričanju tolmačita. In kaka je s plotovi ob hišah in vrtovih, ki segajo do ceste? Tudi tu je novotarija, ki pa ne pripušča nič novega. Tem plotovom se godi, kakor hišam na Dunaji, na katere je lopnil „Demolirungsrevers“: niti popraviti se ne smejo več, kajti cestni organi takoj poročajo glavarstvu, da je tu zgrajeno nekaj „novega“, in pet goldinarjev glôbe ti ne vzame niti sv. Valentin z Limbarske gore, niti sv. Neža z Golčaja; vrh tega moraš pa potem cel plot podreti. Vse kar je prav; — ampak nekaj moramo vendar prijaviti: gospoda barona Heina naredba je bila potrebna v marsikaterem oziru, ampak da se izvršuje brestaktno, brezobzirno, včasih le ustrezajoč simpatijam ali antipatijam kaknega poklicanega organa — to pa ni potrebno, in naše okrajno glavarstvo naj bi malo bolj skeptično ogledalo si izjave in izpovedbe cestnih organov, predno jim tako brezpogojno verjame, kakor se to do sedaj godi. In pa ti mojstri s ceste! To vam je nekaj groznega! Letos jedenkrat je vozil nekov Rubikar skozi Blagovico in prišel na most pri Piskarjevi žagi stopi za voz da potegne zavoro, kajti tam pojema mali klanec. V tem trenutku pa se udere most pod vozom in kubiki se zvale na stran, kjer je trenotek prej hodil voznik. Ubilo bi ga bilo. To se je zgodilo v soboto, in v ponedeljek je ta udrti voz še stal na podrtem mostu slavne državne ceste, ki je pod tankim nadzorstvom slavne dež. vlade, in podrti most je še cel teden zijal tamo, predno so se ga lotili popravljati. To kaže, da se mostovi pri nas tedaj prenavljajo, kadar se podero. Pa še jedno! Minuli teden je zapadel pri nas na Trojanah in na Učaku sneg nad meter visoko. Posamezni zameti so bili celo nad dva sežnja. Od tu smo pisali v Blagovico, kjer tamošnji podjetnik navadno upreže cestni plug. Brez dovoljenja cestnega nadzorstva tega ne sme storiti, ker sicer bi „oral“ zastoj. On piše torej „mojstru“. In mojster odgovori takoj modro: „Ali morda mislite, da sem jaz kriv temu, da sneži, in da so se naredili taki zameti? Zato pa so ostali zameti 4—5 dni, dokler ni prišel na nov poziv inženier iz Ljubljane, in mi reveži v Črnem Grabnu smo popolno uverjeni, da res ne sneži, in da niso zameti zaradi tega, ker je kaj zakrivil naš

mojster, ampak uverjeni, da smo mi kaj hudega zakrivil, ker nam je Bog poslal — ne zamete — nego takega cestnega mojstra. Dovolj za danes; prihodaj pa kaj o tem, kako so v Krašnji kole v vodotoč zabijali. Naj svet malo poizve, kako se i v gospodarskem oziru dela z nami, ko velja povsodi in povsodi v vladnih krogih le geslo in krik: „Gospodarska vprašanja na krov! Vse drugo ni nič!“ Črnograbenski.

Hrvatska pisma.

Zagreb, 6. decembra.

Dr. Frank je stavil interpelacijo, katero sem napovedal, in ki je naperjena proti rabi madjarskega in nemškega jezika pri skupnih uradih. Svojo interpelacijo je obrazložil z nagodbo, ki jasno določa, da na hrvatskem teritoriju ni in ne more biti službeni jezik drug jezik, kakor hrvaščina. Dr. Frank je šel še dalje in to s popolnim pravom. On neče samo, da se ban pri osrednji vladi zavzame za to, da se naredi konec nepravici; ban bi mogel imeti tudi neuspeh in potem? Po interpelaciji dra. Franka bi mu moral sabor prihiti na pomoč. Kako? S tem, da ne pošlje svojih zastopnikov v državni zbor v Budimpešti. In to je dejanski jedino sredstvo, s katerim moremo prisiliti Madjare na to, da ne krše nagodbe. To sredstvo bi se bilo moralo rabiti že o drugih prilikah pa se ni rabilo. Ali se bo rabilo zdaj? Zelo dvomim, da, uverjen sem celo, da se ne porabi. Ban bo odgovoril, da gre za posamične slučaje, za katere so se dotični uradniki poklicali na odgovornost. A slučaj in uradniki ostanejo in sistem se bo tudi nadalje izvajal.

Proračunski odsek je začel svoje razprave o proračunu. Cela potrebitina za posle naše avtonomije (politična uprava, pravosodje, bogočastje in nauk) znaša 8.411.958 gld. Ta svota se pokrije s tasgento Hrvatake (44 %, njenih posrednih in neposrednih davkov in javnih dohodkov) v znesku 7.843.640 gld., a ostalo se pokrije s lastnimi dohodki dotičnih oddelkov.

Proračun se danes — na žalost — najbolj razpravlja v proračunskem odseku. Pravim na žalost, ker deloma po proračunskih razpravah, deloma po razpravah v klubih gube plenarne seje svojo važnost na škodo parlamentarizmu. V tem oziru smo mi posamezni Dunaj in Budimpešti. V proračunskem odseku sta dva opozicijska poslanka: Frank in Jakčin. Dr. Frank je bil doslej zadržan in se še ni mogel udeležiti razprav; g. Jakčin vrši v tem marljivo svojo dolžnost in navaža opozicijske ugovore in pa pritožbe, katerih je toliko.

A najvažnejši predmet, s katerim se bo letos bavil sabor, to je načrt zakona o uredbi mestnih občin. Znano je, da se pri nas o kaki avtonomiji ne more govoriti, a doslej je bo še menj. Po tem načrtu bo Zagreb volil v občinski svet 50 zastopnikov. Izmed teh bosta opozicijska 2, k večjemu jih bo 14. Zakon meri na to, da izključi opozicijo, ker bi se moglo primeriti, da še teh 14 zastopnikov ne dobi. Dosedanja razdelitev na okraje se odpravi in ostane jedino razvrščenje volilcev. Temelj razvrščenju volilcev so volilni razredi, kakor je sploh davek temelj volilni pravici. Kakor doslej bodo tudi v bodoče odločevali uradniki. A četudi je davek temelj volilni pravici, vendar se bodo žene izključile od te pravice, naj plačujejo kolikor koli davka, kakor bodo izključeni zavodi, banke, korporacije. In tako bo opozicija zamogla uspevati jedino v tretjem razredu, kateri voli 14 zastopnikov, a lahko se reče, da nobeden sedanjih opozicijskecev ne bo voljen: ne Breztyenszky, ne Amruš, ne Frank, ne Vrbanić, ne Kumičić in tako dalje. Zakaj? Ker vsi ti spadajo v drug volilni razred, a po novi osnovi more vsak razred voliti zastopnike jedino le iz svojega razreda. Tendencija osnove je torej povsem jasna.

Klub stranke prava se je sinoči sešel na sejo in začel posvetovanja. Prišli so tudi poslanci Biankini, Dapar, Leginja in Spinić — iz Dalmacije pa še odvetnik dr. Trumbić in notarski kand. Sabić. Gospod Folnegović ne prisostvuje, ker je težko bolan.

Naši umetniki, gospa Strozijeva in gospoda Mandrović in Milan so odlikovani s srbskim redom Sv. Save. Gospa Strozijeva se je vrnila iz Prage, kjer je kot velika umetnica slavila prave triumfe. Gosp. Andrić, naš dramaturg, zastopa naše gledališče pri petindvajsetletnici gledališča v Beogradu.

Domače stvari.

— (Čudna so pota — koalicije!) Tam po leti je bil imenovan finančnim svetnikom v Ljubljani g. Jenny, tirolski rojak. To imenovanje smo obsojali, ker g. Jenny ni več slovenskega jezika in ker je zadobil prednost pred večšimi domačini pri finančni direkciji, ki bi prav za prav avansirali morali. Kako smo pravo trdili, kaže to, da je jeden izmed teh domačinov, g. Dobida pred kratkim imenovan bil finančnim svetnikom — v področji Inomostske direkcije in nameščen v Briksenu. Šlo je torej samo za nekaj tednov, a g. Dobida kot domačin in slovenščine popolnem zmožen uradnik ni smel ostati v Ljubljani, ampak je sedaj pozvan v nemško-laški okraj! V nekem nemško-koroškem listu pa nadalje čitamo, da je g. Dobida potezal se tudi za mesto finančnega svetnika v Celovci. Ta list veselo vzklika: srečno smo se otresli gospoda Dobide! In res, v Celovec je premeščen finančni svetnik g. dr. Happenhofer iz — Briksna. Iz vsega tega izhaja, da je g. Dobida že davno bil zrel za finančnega svetnika in da ga prezirati ni bilo nič več mogoče. Ali niso ga imenovali niti v Celovec, kjer prav tako treba slovenščine zmožnega višjega uradnika, ampak izbralo se mu je najprimernejše mesto — v Briksnu! V tak kraj morajo uradniki, kvalifikovani za naše razmere, a zato imamo v Ljubljani in v Celovci uradnike, ki našega jezika ne umejo. Živeli slovenski koaliranci! — Drugi faktum: Deželno sodni svetnik v Celovci g. Hren je šel, kakor znano, v pokoj. Prazno je bilo torej mesto, katero je zavzemal Slovenec po rodu in mišljenji. Kdo mu je imenovan naslednikom? Gosp. Khern iz Laškega trga, mož torej, ki nikdar ni skrival svojega nasprotstva glede slovenske enakopravnosti. Živeli slovenski koaliranci! — Tretji faktum: Ravnatelj Ljubljanskih učiteljskih je bil imenovan g. prof. Hubad, ki je poprej služboval kot poznavatelj slovenskih šolskih razmer v naučnem ministerstvu. Kakšen poznavatelj istih razmer je prišel na njegovo mesto v ministerstvu? Včerajšnja „Tagespost“ izrečno poroča, da je na mesto g. ravnatelja Hubada pozvan v ministerstvo Dunajski realski profesor Leopold Dechant. Gotovo izboren zagovornik naših teženj, kakor nadzornik Linhart na Štajerskem?! Živeli slovenski koaliranci!

— (O sobne vesti.) Naš rojak, profesor in vodja realni gimnaziji v Zagrebu g. Josip Staré je bil prideljen deželni vladi, oddelek za bogočastje in nauk, v Zagrebu. — Naš rojak gospod Jakob Vidic, c. kr. rudniški komisar v Mostu na Češkem, je imenovan načelnikom c. kr. revirnega rudniškega urada v Plznu. Gospod Vidic je jedini v tej stroki državne uprave službujoči Slovenec. — G. Alojzij Pogačar, rodom Ljubljčanec, je imenovan voditeljem konzulata v Port-Saïdu.

— (Repertoar slovenskega gledališča.) Danes se bo novič pela Smetanova opera „Prodana nevesta“, za katero se kaže v občinstvu veliko zanimanje. — V nedeljo dne 9. t. m. se bo predstavljala Nislova efektna narodna drama „Čarovnica pri jezeru“, poslovenjena in v naš Bohinj lokalizovana od Antona Trstenjaka. Za skrbno uprizoritev te že iz prejšnjih let dobro znane narodne drame storil je vse potrebno novo imenovani režiser g. Anić, kateri se bode tudi na naprej delil z gosp. Inemannom v režiji slovenske drame. Naslovno ulogo „krčmarice Jele“ bo igrala gospa Danilova, katere stopi prvič v letošnji sezoni pred slovensko občinstvo. — Ker se je igra marljivo študirala in je gledališki mojster gospod Stadler skrbel tudi za efektno scenerijo, pričakovati je razprodane biše. — Opozarjamo posebno uganje rodoljube in osobito prijatelje slovenske narodne drame na to predstavo, ki bode izvestna na isti visotini dovršenosti, kakor vse druge letošnje dramske predstave.

— (Iz pisarne slovenskega gledališča.) Intendant gospod notar Plantan bil je te dni v gledaliških rečeh na Dunaji, ter pridobil več znamenitih novitet, ki se uprizoré še v tekoči sezoni. — Na večstransko vprašanje, zakaj ni dramskično društvo kupilo najnovejše Strausove operete „Jabuka“, pojasnjuje se, da bi imenovana opereta za nas ne imela stalne vrednosti, ter se je zategadelj privolitev te operete za naš oder, na katerem je gojiti v prvi vrsti le umetno glasbo, od kompetentne strani naravnost odavetovala. Gosp. intendant Plantan bil je sicer zastonj te operete z založnikom v dogovoru, vendar je pa odstopil od daljnih poga-

jasaj, ko se je sam prepiral, da bi okusu našega občinstva povse ne ugajala.

— (Koncert „Glasbene Matice.“) Drugi redni koncert „Glasbene Matice“ mora biti še pred 20 decembrom, ker bi ga sicer zaradi drugotne uporabe redutne dvorane morali preložiti na konec februarja ali začetek marca. Natančni dan se bode pravočasno objavil. — Med drugimi točkami se bode prvič v slovenskem koncertu izvajala simfonija in sicer Dvořakova.

— (Akademijo) v prid družbi sv. Cirila in Metoda priredi prihodnji mesec osrednje-mestna ženska podružnica Ljubljanska v deželni gledališči. Predstavljaljo bodo prostovoljno dame in gospe izvirno igro in žive podobe. Nastopijo tudi pevski zbori. Več nismo mogli pozvedeti, kajti priprave morajo ostati kolikor moči tajne — pravijo dame!

— (Miklavžev večer „Sokola“ Ljubljanskega) je privabil toliko odličnega občinstva v starega strelišča dvorane, da so bili vsi prostori napolnjeni. Pevski vzpored je oskrbelo iz prijaznosti pevsko društvo „Ljubljana“ in sta se v samospetih še posebno odlikovala gg. Pavšek in Puci har. Miklavž s svojim spremstvom je vzbujal veliko radost med mladim svetom in delil svoja darila. Vojaška godba je z izbranim vspeškom pripomogla, da je bila zabava prav živahna. Tudi z dežele je počastilo več odličnih rodoljubov Miklavžev večer „Sokola“ s svojimi rodbinami.

— (Slovenskega planinskega društva) zabavni večer vršil se je dne 28. novembra zvečer v hotelu „Lloyd“. Predaval je društveni načelnik gospod profesor Fr. Orožen o hribolastvu na Gorenjskem, posebej o hribolastvu na Triglav v dobi od 1778. do 1837. l. Predavanje je bilo jako zanimivo, vdeležba velika. Celo predavanje bode poznatost v letnem poročilu „Slov. plan. društva.“ Društvo opozarja vse člane in prijatelje, da bode v kratkem zopet zabavni večer, pri kojem bode odbornik gospod Wölfling čital o obleki in opravi hribolazcev. Dan se pravočasno naznani.

— (Nasajevanje vrb za pletenje.) V Ljubljano došli ravnatelj vzgledne delavnice za pletenje košaric g. Jožef Karg je te dni ogledoval z ravnateljem strokovne šole za lesno obrt g. J. Šubič zemljišča, ki bi bila pripravna za nasajevanje vrb. Kot najpripravnejše je spoznal mestne senošteti okoli Tivolskega bajeja ob južnozahodnem obrežju. Zadoščal bi prostor mereč 14 arov.

— (Ponesrečen železničar.) Svoj čas smo javili, da je železničar Viktor Kušar bil povožen. Odvzeli so mu obe nogi in skoro prav nič upanja ni bilo, da okreva. Bolniški zdravniki so storili vse, kar je bilo mogoče in oteli so ga smrti. Posredovanjem načelnika Ljubljanske postaje gosp. Guttmanna se je za ponesrečenca nabralo med železniškimi osebjem na postajah od Brezice do Trata lepa svota 227 gold., katera se je ponesrečencu predčerašnjim vročila. Vrh tega dobi 720 gl. zavarovalnine in še malo penzijo, zajedno pa mu je načelnik gosp. Guttmann obljubil še primerno lahko službo.

— (Goldinarski bankovci) zdaj polagoma ginevajo iz prometa. Do konca minulega meseca jih je bilo po odredbi finančnega ministerstva z dne 24. julija zamenjanih pri državnih uradnih blagajnicah 38.120.995. Ostalo jih je torej še blizu 20 milijonov v prometu.

— (Za odvažanje snega) ter snaženje mestnih trgov in ulic potrosila je mestna občina Ljubljanska tekoči teden 328 goldinarjev.

— (Vreme) je že dlje časa skrajno neprijazno. Megla se skoro ves dan ne dvigne, južna snežnica po ulicah pa je tudi dosti nadležna. Magistrat sicer še dosti pridno daje odvažati sneg, a mokrota vender le ostane. Danes je začelo z nova snežiti, kakor da bi starega snega še ne bilo dovolj.

— (Gasilno društvo v Ribnici) se je dne 2. t. m. ustanovilo in šteje zdaj 42 članov. Poveljstveni jezik je slovenski.

— (Tatvina.) Piše se nam iz Št. Petra dne 6. t. m.: V nedeljo razsajala je močna burja. Noč je bila strašna. To priliko porabil je 17letni fant, da se je splazil v prodajalnico tukajšnje lesne firme gg. Medice in Križaja in tu zmaknil več štacunake robe in nekaj gotovine. To blago zanesel je k svoji „ljubici“. Ker mu je burja odnesla klobuk — prišlo se mu je kmalu na sled ter je tukajšnja spretna c. kr. šandarmarija danes uzmoviča zasatila. Videli smo ob enem kako sta prihodnji „zet in

tast“, ki sta za prihodnost složno skrbela drug poleg drugega, stopala v spor.

— (Podpisi za ustanovitev Celjske nižje utrakvistične gimnazije.) Da je prošnja za ustanovitev nove gimnazije podpisalo tudi nekaj nemških meščanov Celjskih, ki niso še tako zaslepljeni, da bi kar naravnost prezirali svoje materijelne koristi, to dela germanskim matadorjem silno preglavico. Na vse mogoče načine skušajo vplivati na omenjene meščane, češ, da so izdali nemško reč. Če je verovati nemškim listom, so baje nekateri taki meščani zopet preklicali svoje podpise. Mogoče, da je to res, mogoče pa tudi, da je vse, kar se piše, le „pium desiderium“ Celjskih nemških fanatikov. Prej ali slej se bodo pa Celjskim meščanom venderle oči odprle. — Občinam, katere so protestovale zoper ustanovitev utrakvistične gimnazije v Celji, se je zdaj pridružila tudi Slovenska Bistrica in pa — Opava v Sleziji!

— („Celjski Sokol“) priredi dne 15. t. m. s prijaznim zodelovanjem tamburašev in pevcev Sokolski večer. Kot novost bodo izvajali člani „Sokola“ mramorne kipe, katera točka je za Celje nekaj povsem novega.

— (Slovensko pevsko društvo v Ptuj) ima dne 26. decembra 1894 ob 2. uri popoldne v prostorih „Narodnega doma“ v Ptuj glavni zbor s zanimivim vzpeškom. V slučaju, ko bi ob 2. uri ne bilo zadostno število društvenikov navzočih, bode se ob 4. uri zborovalo pri vsakem številu došlih društvenikov.

— (Poštno naznanilo.) Dne 16. minulega meseca se je našlo v novem nabiralniku pisem v Mariboru navadno pismo brez naslova. Ko se je komisijonalno odprlo, našla sta se v njem dva bankovca po 10 gl. Kdor se more skazati kot pisatelj tega pisma, naj se oglasi za denar pri poštnem in brzojavnem vodstvu v Gradcu.

— (Lahonske laži.) Iedentovska „Gazetta di Venezia“ je te dni vedela povedati, da so vatikanski krogi s Tržaškim škofom jako nezadovoljni, ker je hotel v Trstu prirediti slovenski misijon. Da je ta vest bila povsem iz trte izvita, o tem ni nihče miti trenotek dvomil, vzlic temu pa skuša razupiti Tržaški „Independente“ še prekositi svojo Beneško sestro in poroča, da je papež ukazal Tržaškemu škofu, naj se pri izvrševanju svojih pastirskih dolžnostij drži cerkvenih določb in naj se ne vtika v strankarske prepire. S takimi lažmi bujskajo Lahoni katoliške Italijane zoper škofa.

— (Čitalnica v Ptuj) priredi v soboto dne 8. decembra v društvenih prostorih Miklavžev večer s petjem, tamburašjem in plesom.

— (Odlikovanje.) Dodato k naši zadnji vesti o odlikovanju nekaterih članov Zagrebskega narodnega gledališča se poroča, da je tudi g. Nikola Milica, režiser, dobil povodom petindvajsetletnice Beligradskega gledališča red sv. Save V. reda.

— (Zlobna mačeha.) Da še niso izumrle zlobne mačeha, kaže sodna obravnava, ki se je nedavno vršila pri okrajnem sodišču v Zagrebu, kjer je bila obsojena Magda Tomašec na tri tedne zapora, ker je metala kuretini svoje omožene pasterke Jane z glavnicami užgalic otrovani kruh. Vred tega je poginila skoro vsa kuretna in je Jana imela 13 gl. škode. Zlobna mačeha sicer ni prišla k obravnavi, a svoje tri tedne bode pa le presedela in lahko premišljala o tem in onem.

— (Veliki požar v Reškem pristanu.) o katerem smo poročali o svojem času, je po statističnem izkazu ogerske pomorske oblasti povzročil škodo 1425.880 gl. Največji del škode zadeva pa robodno društvo „Adria“, to je 655.789 gl., ogerske državne železnice 155.732 gold. in pomorsko oblast 488.734 gl. Gasilni stroški so znašali 11.050 gl.

**Slovinci in Slovenke! ne zabite
družbe sv. Cirila in Metoda!**

Darila:

Uredništvu našega lista so poslali:

Za družbo sv. Cirila in Metoda:
Gospoda F. B. in M. N. v Ljubljani, vsak 1 kromo in 3 gospodičine 1 kromo 40 vin., skupaj 3 krome 40 vin. za Velikovo šolo. — Živel rodoljubni darovalci in darovalke in njih nasledniki!

Razne vesti.

* (Dijaški izgredi v Belemgradu.) Akademski senat Beligradskega vseučilišča je zaradi zadnjih izgredov relegiral dva dijaka popolnoma, 15 za jedno leto, 40 dijakov pa je dobilo znaten „carcer.“

* (K Verdijevi oporoki) o kateri smo poročali te dni, je še dostaviti, da bode velika palača, v kateri bode oskrbljeno z vsem potrebnim 200 umetnikov in umetnic, dokončanih brez imetja svoje karijere, imela gledališče, koncertno dvorano, knjižnico itd. Na razpolaganje bodo razni instrumenti, med njimi 50 glasovirov. Zabave se torej Verdijevim penzionistom ne bode manjkalo. Zavod bode imel tudi svojega zdravnika.

* (Trojna smrtna obsodba.) V Lvovu so bili zaradi zavrtnega umora te dni na smrt obsojeni gluhonemi Pinkas Mann, njegov zet in jedna kmetica, ki je prva dva podkupila, da sta umorila njenega moža.

* (Nespametna stava.) V neki krčmi v Kelczu na Ogerskem so pili kmetje in se razgovarjali o raznih stavih in junaštvih. Eden izmed pivcev, že precej natrkan, pravi, da izpije liter žganja na dušek, ako ga kdo plača. Kmalu se je našel plačilec in drzni pivec je res izpil žganje — ob enem pa se je tudi zgrudil mrtev na tla.

* (Eksplozija dinamične tovarne.) Blizu Antverpena se je pripetila v dinamični tovarni grozna eksplozija. Mrtvih in ranjenih je nad šestdeset.

* (Dvoboj v kletki levov.) V zverinjaku, ki je zdaj v Florenci, sta te dni mark. Notabartolo in grof Casella v kletki levov se borila navidezno z meči. Trikrat sta borilca planila drug na drugega, Levi so bili precej mirni. Občinstvo je borilca pozdravljalo z gromovitim aplavzom, ko sta zapuščala kletko.

Brzojavke.

Dunaj 7. decembra. Danes so bili pri cesarju v avdijenci ministerski predsednik Windischgrätz in ministra Plener in Fejervary. Tej avdijenciji se pripisuje poseben pomen.

Dunaj 7. decembra. Tisti koalirani poslanci, ki so letos obiskali Lvovsko razstavo, so včeraj priredili poljskim poslancem na čast parlamentaren diner, pri katerem je nastal oster konflikt. Malo da se niso udeležniki razšli kot sovražniki. Poljak Zaleski in levičar Russ sta v svojih govorih konservativce naravnost izživala. Konservativci so bili jako razburjeni in Morsey je hotel ostro odgovoriti, ko je vstal Pininski in slavil na vse mogoče načine Hohenwarta. To je spet na levo naredilo jako slab utis. Diner se je končal ob splošni nezadovoljnosti.

Dunaj 7. decembra. Sekcijski načelnik v pravosodnem ministerstvu Krall in sekcijski načelnik v naučnem ministerstvu Rittner sta imenovana za tajna svetnika.

Dunaj 7. decembra. Mestni svet je sklenil povabiti vsa stolna mesta, naj pošljejo svoje odposlance na shod, kateri naj se posvetuje glede odškodovanj občinam za izvrševanje prenešenega delokroga in glede upliva davčne reforme na mestna gospodarstva.

Praga 7. decembra. Neznani zločinci so nocoj v mestecu Mšenu umorili župana in bivšega poslanca Hulicina ter njegovo soprogo in vso hišo oplenili.

Rim 7. decembra. V poslanski zbornici je Crispi izjavil, da ne vzprejme interpelacij glede dogodov v Istri in da nanje ne mara odgovoriti, ker se neče vtikati v notranje zadeve Avstrije. Imbriani je na to izjavil, da umakne svojo interpelacijo in da isterske brate pozdravlja. To isto je izjavil tudi Barzilai.

Pariz 7. decembra. Policija je zaprla glavnega urednika lista „Nation“, bivšega poslanca žida Dreyfussa zaradi izseljevanja.

Berolin 7. decembra. V včerajšnji prvi seji državnega zbora so socialisti uprizorili škandal. Ko je predsednik zaklical običajno „Slavo“ cesarju, so poslanci vstali s sedežev, samo socialisti so obsedeli. Konservativci in liberalci so začeli vpiti: Ven z njimi! Sramota! Liebknecht jim je grozil s pestjo. Predsednik je socialiste grajal, na kar je Singer izjavil, da socialisti ne morejo demonstrirati za moža, ki je rotil vojake, da bodo v gotovih okoliščinah streljali na svoje roditelje in brate in ki je podpisal predloge zoper socialiste. Ta demonstracija socialistov je obudila veliko senzacijo.

Mnogostranska poraba. Gotovo ni domačega zdravlila, katero se dá tako mnogostransko porabiti, nego „Moll-ovo francosko izganje in sol“, ki je takisto bolešči utešujoče, ako se namaže z njim, kadar koga trga, zakaj to zdravilo upliva na mišice in živce krepilno in je zatorej dobro, da se priliva kopelim. Steklenica 90 kr. Po poštnem povzetju pošilja to zdravilo vsak dan lekar A. MOLL, c. iz kr. dvorni založnik, DUNAJ, Tuchlauben 9. V zaloga po deželi zahtevati je izrecno MOLL-ov prepatat, zaznamovan z varnostno znamko in podpisom. 6 (16—13)

Proti mehurnim boleznim

(mehurnemu in obistnemu kataru, produ, pesku, protinu itd.) se mnogo priporoča od zdravnikov

Radenska kiselica.

Mnogo uspehov je bilo doseženo s to kiselico.

Obširen spis brezplačno pri vseh prodajalnih mestih ali pa direktno od zdravilišča v kopališču Raden, Štajersko.

Zalogi v Ljubljani pri Ivanu Lininger-ju in Mihaelu Kastner-ju. (1268—1)

Začetek ob 1/8. uri zvečer.

Štev. 31. Deželno gledališče v Ljubljani. Dr. pr. 617.

V nedeljo, dne 9. decembra 1894.

Čarovnica pri jezeru.

Po Frana Nissla narodni drami v štirih dejanjih „Die Zauberin am Stein“. Poslovenil Anton Trstenjak. Režiser g. Josip Anič.

Začetek točno ob 1/8. uri, konec po 10. uri zvečer.

Pri predstavi svira orkester slav. c. in kr. pešpolka št. 27.

Vstopnino glej na gledališkem listu.

Prihodnja predstava bo v torek, dne 11. decembra t. l.

Blagajna se odpre ob 7. uri zvečer.

Iz uradnega lista.

Izvršilne ali eksekutivne dražbe: Martina Goriška zemljišče v Vipolji, cenjeno 34 gld., dne 7. decembra 1894 in 11. januarja 1895 v Kostanjevici.

Južefa in Janeza Ozimka zemljišče v Muljavi, cenjeno 70 gld. in 250 gld., dne 13. decembra 1894 in 10. januarja 1895 v Zatični.

Jakoba Brancelja zemljišče v Zgoraji Brezovici, cenjeno 2130 gld., (ponovljeno) dne 14. decembra na Vrhniki.

Franca Kosa posestvo v Čemšeniku, cenjeno 3375 gld., dne 15. decembra 1894 in 26. januarja 1895 na Brdu.

Gregorja Bajca posestvo v Orešji, cenjeno 580 gld., dne 18. decembra 1894 in 22. januarja 1895 v Vipavi.

Frauceta Feranta posestvo v Vipavi, cenjeno 250 gld., dne 18. decembra 1894 in 18. januarja 1895 v Vipavi.

Stefana Mahuica zemljišče v Šmihelu, cenjena 164 in 40 gld., (ponovljeno) dne 19. decembra v Senožečah.

Janeza Dormiša zemljišče v Pakovem, cenjeno 1370 gld., (ponovljeno) dne 19. decembra na Vrhniki.

Ivana Travnca posestvo v Vižmarjih, cenjeno 4199 gld., (v drugi), dne 19. decembra v Ljubljani.

Jozefa Fajdige posestvo v Šmihelu, cenjeno 1985 gld., reasumando dne 19. decembra 1894 in 19. januarja 1895 v Senožečah.

Marije Dermastija posestvo v Zadvoru, cenjeno 6360 gld., dne 19. decembra 1894 in 23. januarja 1895 v Ljubljani.

Franceta Vitiča posestvo v Cirknici, cenjeno 770 gld., dne 20. decembra 1894 in 21. januarja 1895 v Cirknici.

Končan konkurs. Z dovoljenjem masnih in konkursnih upnikov je okrožno kot trgovinsko sodišče v Novem mestu dvignilo konkurs nad premoženjem protokoliranega trgovca Antona Viranta v Novem mestu.

Umrli so v Ljubljani:

6. decembra: Marija Breskvar, posestnikova hči, 7 let, Konjušne ulice št. 3. — Leopoldina Indof, delavka, 18 let, Kurja vas št. 11.

V deželni bolnici:

4. decembra: Jurij Zalar, dninar, 60 let.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura	Ve-trovi	Nebo	Mo-krina v mm.
6. dec.	7. zjutraj	738.5 mm.	0.4° C	brezv.	obl.	0.00 mm.
	2. popol.	737.5 mm.	1.6° C	sl. zah.	obl.	
	9. zvečer	37.4 mm.	-0.2° C	sl. zah.	obl.	

Srednja temperatura 0.6°, za 0.6° nad normalom.

Dunajska borza

dne 7. decembra t. l.

Skupni državni dolg v notah.	100	gld. 05	kr.
Skupni državni dolg v srebru.	100	—	—
Avstrijska zlata renta.	124	25	—
Avstrijska kronna renta 4%.	100	—	—
Ogerska zlata renta 4%.	123	70	—
Ogerska kronna renta 4%.	97	95	—
Avstro-ogerske bančne delnice.	1047	—	—
Kreditne delnice.	395	25	—
London vista.	124	50	—
Nemški drž. bankovci za 100 mark.	61	—	—
20 mark.	12	20	—
20 frankov.	9	89 1/2	—
Italijanski bankovci.	46	40	—
C. kr. cekini.	5	87	—

✠
Potrtim srcem javljava vsem prijateljem in znancem tužno vest, da nama je Vsemogočni danes zjutraj po kratki mnčni bolezni k Sebi poklical najino preljubo hčerko
PEPI.
V Kamniku, dne 6. decembra 1894.
(137:1) Adela in Fran Strel.

izvirališče: Giesshübl-Puchstein,
zdravilišče in vodozdravilnica pri Kar-
lovih varih.
Prospekti zastoj in franko.

Težko prebavljenje,
katar v želodci, dyspepsija, pomanjkanje
slasti do jedij, zgago i. t. d., dalje
katar v sapniku,
zaslizenje, kašelj, hripavost so one bolezni,
(III) v kojih se (51-2)
GLAVNO SKLADIŠČE
MATTONIJEVE
GISSHÜBLER
najboljše lužne
KISELINE
po izrekih medicinskih avtoritet rabi z oso-
bitim uspehom.

„Tonhalle“.

**Rezbarije, galanterijsko
blago in igrače**

kot

darila za Miklavža in Božič

ima v največji izbiri po najnižjih cenah in jih
priporoča najbolje (1335—12)

Fr. Stampfel

v Ljubljani, Kongresni trg.

„Tonhalle“.

Nov izvrsten

**Prosekar, Tirolec in druga
vina, bavarsko črno pivo itd.**
priporoča prav po ceni (1241—15)

Paulinova kranjska vinarna
v Ljubljani, Slonove ulice št. 52.

Proda se takoj:

hiša
v večjem trgu na Dolenjskem, na dobrem prostoru, ter pri-
pra na za (1362—3)

gostilno in mesarijo

kakor tudi za prodajalnico pod ugodnimi pogoji.
Ponudbe naj se blagovolijo poslati upravnistvu „Slo-
venskega Naroda“.

Priporočevano od ravnateljstva poliklinike!

Uporablja se pri
oslovskem kašlju, influenci, boleznih
na vratu, prsih in pri otroških boleznih

konjakov sladni izvleček.

Neobhodno potreben za rekonvalescence.

Dobiva se v vseh boljših lekarnah, droguerijah

Tvornica (1302—7)

konjakovega sladnega izvlečka v Leipniku.

„THE MUTUAL“

največja in najpremožnejša

zavarovalna družba na svetu

zavaruje osebe srednje starosti za 20 let in

jamči,

da se po preteku te dobe vrne 85 do 90

odstotkov uplačane premije. Razven tega

povrne družba zavarovancem svojim ves

nabrani dobiček, s čimer se uplačane pre-

mije obrestujejo z okoli 4% obrestnih

obrestij. (159—23)

Glavna reprezentanca v Trstu.

Glavni zastop v Ljubljani

Primož Hudovernik

Kolodvorske ulice št. 18.

C. kr. glavno ravnateljstvo avstr. drž. železnic.

Izvod iz voznega reda

veljavnega od 1. oktobra 1894.

Nastopno omenjeni prihajalni in odhajalni časi označeni so s
srednjeevropskim časom. Srednjeevropski čas je krajnemu času v Ljub-
ljani za 1 minuto naprej.

Odhod iz Ljubljane (juž. kol.)

Ob 12. uri 5 min. po noči osebni vlak v Trbiš, Pontabel, Beljak, Ce-
lovec, Franzensfeste, Ljubno, des Selsthal v Ansees, Ischl, Gmun-
den, Solnograd, Lend-Gastein, Zell na Jeseru, Steyr, Lino, Budejovice,
Pilsen, Marijine varo, Eger, Karlovo varo, Francovo varo, Prago,
Lipsko, Dunaj via Amstetten.

Ob 6. uri 10 min. zjutraj osebni vlak v Novo mesto, Kočevje.
Ob 7. uri 10 min. zjutraj osebni vlak v Trbiš, Pontabel, Beljak, Ce-
lovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj, des Selsthal v Solnograd, Dunaj
via Amstetten.

Ob 12. uri 55 min. dopoldne osebni vlak v Novo mesto, Kočevje.
Ob 11. uri 50 min. dopoldne osebni vlak v Trbiš, Pontabel, Beljak,
Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Selsthal, Dunaj.

Ob 4. uri 14 min. popoldne osebni vlak v Trbiš, Beljak, Celovec,
Ljubno, des Selsthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell na Jeseru, Ino-
most, Bregio, Curin, Genova, Paris, Steyr, Lino, Gmunden, Ischl,
Budejovice, Pilsen, Marijine varo, Eger, Francovo varo, Karlovo varo,
Prago, Lipsko, Dunaj via Amstetten.

Ob 7. uri 30 min. sveder osebni vlak v Novo mesto, Kočevje.

Prihod v Ljubljano (juž. kol.)

Ob 6. uri 55 min. zjutraj osebni vlak s Dunaja via Amstetten, Lip-
sice, Prago, Francovih varov, Karlovih varov, Eger, Marijinih varov,
Planja, Budejovic, Solnograda, Lince, Steyr, Gmundena, Ischla, An-
sees, Zell na Jeseru, Lend-Gastein, Ljubnega, Celovca, Beljaka,
Franzensfeste, Trbiša.

Ob 8. uri 19 min. zjutraj osebni vlak iz Kočevja, Novoga mesta.
Ob 11. uri 27 min. dopoldne osebni vlak s Dunaja via Amstetten,
Lipsice, Prago, Francovih varov, Karlovih varov, Eger, Marijinih
varov, Planja, Budejovic, Solnograda, Lince, Steyr, Parisa, Geneve,
Curin, Bregio, Inomosta, Zell na Jeseru, Lend-Gastein, Ljubnega,
Celovca, Lince, Pontabla, Trbiša.

Ob 9. uri 32 min. popoldne osebni vlak iz Kočevja, Novoga mesta.
Ob 4. uri 48 min. popoldne osebni vlak s Dunaja, Ljubnega, Selsthal,
Beljaka, Celovca, Franzensfeste, Pontabla, Trbiša.

Ob 9. uri 35 min. sveder osebni vlak iz Kočevja, Novoga Mesta.
Ob 9. uri 31 min. sveder osebni vlak s Dunaja preko Amstettena iz
Ljubnega, Beljaka, Celovca, Pontabla, Trbiša.

Odhod iz Ljubljane (drž. kol.)

Ob 7. uri 23 min. zjutraj v Kamnik.
Ob 9. uri 50 min. popoldne v Kamnik.
Ob 9. uri 50 min. sveder v Kamnik.

Prihod v Ljubljano (drž. kol.)

Ob 6. uri 50 min. zjutraj iz Kamnika.
Ob 11. uri 15 min. dopoldne v Kamnik.
Ob 9. uri 50 min. sveder v Kamnik. (4—278)

Posredovalnica služb G. Flux

na Bregu št. 6

(1376)

Isče: hišino, izborna služba, 8 gld. plače; — kuha-
rico za vse k dvema osebam; — prodajalko za
trgovino z mešanim blagom; — pestunjo za Opa-
tijo; — kočijaža za Ljubljano itd. itd.

Povsod se iščejo osebe, ki imajo obširne zveze
in konsekvence in bi bile voljne, prevzeti
majhno zastopstvo. — Ponudbe naj se pošljejo
pod „X. Y.“ upravnistvu „Slov. Naroda“. (1243-6)

Notarski kandidat

popolnoma izurjen v vseh zemljeknjižnih, zapuščinskih in
sploh beležniških, kakor tudi prepisnih zadevah, z večletno
prakso, zmožen za vodstvo pisarne, želi s 1. januar-
jem 1895 prenesti dosežanje mesto. — Več se
izve pri upravnistvu „Slovenskega Naroda“. (1374—2)

Več sto mernikov

lepega brinja

proda (1368—3)

Alozij Domicelj

v Zagorji pri Št. Petru.

Albert Faber v Trstu

kupuje (1358—2)

**hrastova, cerova in
bukova drva**

v velikih in malih množinah.

Prodajalka

izurjena v trgovini z mešanim blagom, slovensčine
in nemščine v govoru in pisavi popolnoma zmožna,
z dobrim spričevali, vzprejme se lahko takoj
pri **Franu Ks. Grebenc-u**, trgovcu v **Vell-
kih Laščah**. (1367—3)

Darila

jako prikladna za katerokoli si bodi priliko!

Popolna granatna ali ametistna garnitura

obstoječa iz (1303—8)

1 prekrasne broše,
1 moderne naročnice,
1 par lepih uhanov s pristnimi srebrnimi kaveljčki,
vse v elegantnem kartonu, najfinije in najsolidneje iz-
delano, ne da bi se dalo razločevati od pristne
garniture, pošilja poštne ne prosto na vse kraje mon-
arhije proti temu, da se vpošlje znesek 2 gld. ali pa
proti povzetju

Leon Flaum

razpošiljalnica draguljev Gablonz n. N. (Češko).

Preprodajalec popust!

Koncesijonirana posredovalnica služeb v Gradišči št. 2

priporoča veliko izber poslov vsake ka-
tegorije. — Za mnogobrojen obisk prosim

(1195—8)

Terezija Novotny.

Visoko c. kr. naučno ministerstvo je pričetkom teko-
čega šolskega leta na tukajšnji c. kr. strokovni šoli
za umetno vezenje in šivanje šipek otvorilo poseben

praktiški oddelek

v katerem se bodo bivše učenke zavoda popolnjevale v
izdelovanju porabnih predmetov.

Zato se bodo v tem oddelku vzprejemala naročila
na cerkvena in posvetna dela, a le v toliki meri, da
se doseže označeni namen. (1260—3)

Vprašanja in naročila naj se pošiljajo sedanjim vodi-
teljici novega oddelka, strokovni učiteljici **Ivani Föderl**
(Zvezdarske ulice št. 1) ali pa podpisaniemu ravnateljstvu.

C. kr. ravnateljstvo obrtnih strokovnih šol
v Ljubljani, 4. novembra 1894.

Na najnovejši in najboljši način
umetne

(1180—16)

zobe in zobovja

nastavlja brez vsakih bolečin ter opravlja plombo-
vanja in vse zobne operacije, — odstranjuje
zobne bolezni z usmrtenjem živeca

zobozdravnik A. Paichel,

poleg čevljarkega mostu, v Köhler-jevi hiši, I. nadstr.

Diskretno! Poziv! Reelno!

Listnica zadošča, da si vsled mojega posredovanja
omislite

najlepšo zlato ali srebrno uro z verižico,
kakor tudi vsakovrstne dragulje.

Plačilni pogoji so nad vse ugodni. Bogata kolekcija
vzorcev na razpolago samo proti naročilu in se kar naj-
hitreje mogoče pošilja z Dunaja. Pisma blagovolé naj se
poslati, eventuelno sem na razpolago onim, ki želé z menoj
govoriti, od 9. do 12. ure dopoldne in od 3. do
6. ure zvečer (1380—1)

v hôtelu „Pri Slonu“

sobe št. 24.

Z velespoštovanjem zastopnik juvelirja **D. Hermana**
Kohl-a, Dunaj, II., Praterstrasse 49.

Pristne ruske galoše iz kavčuka

za deklice gld. 1-60
„ dame gld. 1-90, 2-20
„ gospode gld. 2-80, 3-20

priporoča
Henrik Kenda
v Ljubljani.

(1341—4)

Dr. Rose životni balzam

je nad 30 let znano, prebavljanje in slast pospe-
šujoče in napenjanja odstranjujoče ter mlo raztop-
ljajoče (424—33)

domače sredstvo.

Velika steklenica 1 gld., mala
50 kr., po pošti 20 kr. več.

Na vseh delih zavojnine je moja
tu dodana, zakonito varovana
varstvena znamka.

Zaloge skoro v vseh lekarnah
Avstro-Ogrske.

Tam se tudi dobi:

Praško domače zdravilo.

To sredstvo pospešuje prav izbornu, kakor sve-
dočijo mnoge skušnje, čiščenje, zrnjenje in lečenje
ran ter poleg tega tudi blaži bolečine.

V skatljicah po 35 kr. in
25 kr. Po pošti 6 kr. več.

Na vseh delih zavojnine
je moja tu dodana zako-
nito varstvena znamka.

Glavna zaloga

B. FRAGNER, Praga,

št. 203-204, Mala strana, lekarna „pri črnem orlu“.

Poštna razpošiljatev vsak dan.

Loreno Zdešar

na Glincah pri Ljubljani

priporoča svojo zalogo mnogovrstnega

domačega žganja in brinjevca

kakor tudi izyrsten

(1875—1)

francoski konjak.

po najnižjih cenah pod najugodnejšimi pogoji pošilja pod jamstvom in na poskušnjo.

(333—20)

Dr. Friderika Lengiel-a Brezov balzam.

Že sam rastlinski sok, ka-
teri teče iz breze, ako se navrti
njeno deblo, je od pamtiveka
znan kot najizvrstnejše lepilo;
ako se pa ta sok po predpisu
izumitelja pripravi kemičnim po-
tom kot balzam, zadobi pa ču-
dovit učinek.

Ako se namaže zvečer z
njim obraz ali drugi deli polti,
očijo se že drugi dan ne-
znatne luskinje od polti, ki postane vsled
tega čisto bela in nežna.

Ta balzam zgledi na obrazu nastale gube in ko-
žave pike ter mu daje mladostno barvo; polti pode-
luje beloto, nežnost in čvrstost; odstrani kaj naglo
pege, žoltavost, ogreje, nosno rudočino, zajedce in
druge nesnažnosti na polti. — Cena vreč z navodom
vred gld. 1.50. (39—23)

Dr. Friderika Lengiel-a

BENZOE-MILO.

Najmilejše in najdobrodejše milo, za kožo
nalašč pripravljeno, 1 komad 60 kr.

Dobiva se v Ljubljani v Ub. pl. Trnkóczy-ja
lekarni in v vseh večjih lekarnah. — Poštna naro-
čila vsprejema **W. Heun**, Dunaj, X.

Odklikovan na svetovni razstavi
(1891) v Čikagi s svetinjo.

Dobra eksistenca

jamei se vsakemu izurjenemu krémarju ali kupčevalem
v skromnih denarnih razmerah, kateri vsame v najem
jednonadstropno, na glavnem trgu nasproti ko-
pališču ležečo hišo št. 3 v Toplicah na Dolenj-
skem.

Tik hiše so kmetijska poslopja, izprehajalni in ze-
liščni vrt in kegljišče. Promet je, odkar se je železnica iz
Ljubljane do Straže otvorila, zelo živahen. (1844—2)

Več se izve najdalje do zadnjega gruča pri
lastniku **Ernestu Faber-ju** v Kočevju.

V citranji

po metodi **Huberja** in **Ensleina**, kakor tudi po
vsaki drugi poljubni metodi poučuje

Josip Petritz

izprašani učitelj

(953—15)

na Kongresnem trgu št. 5, I. nadstropje.

Slovenke!

Mladenič, lepe zunajnosti, 32 let star, imajoč v jednom
večjih mest svojo lastno trgovino z manufakturnim blagom,
vredno nad 5000 gld., išče si tem potom — zaradi po-
manjkanja nadaljnega znanja — pošene, varčne in marljive
soproge, bodisi da je dekle ali gospodična ali pa mlada
vdova, imajoča nekaj gotovine, od dobrih starišev, in je
lahko iz dežele ali iz mesta. (1863—3)

Resne ponudbe, in ake je mogoče tudi s sliko, ki se
vrne, in se jamei za strogo molčečnost, naj se vpošljejo pod
šifro „100“ upravnistvu „Slovenskega Naroda“.

Otvoritev novega

prenočišča in restavracije „Al Moncenisio“

Piazza delle Legna št. 1 in ulica Torrente

v Trstu.

Podpisanec priporoča slavnemu potoval-
nemu občinstvu svojo popolnoma novo sezi-
dano in elegantno vrejeno prenočišče z re-
stavracijo po zmerni ceni in pošeni postrežbi.

S spoštovanjem

(1326—4)

A. Tuzzi.

Lekarna Trnkóczy, Dunaj, V.

Kri čistilne kroglice

so se vselej sijajno osvedočile pri zabasanji
človeškega telesa, skazenem žetodel,
pomankanji slasti do jedij itd.

Ker to zdravilo izdeluje lekarna sama, velja
škatljica samo 21 kr., jeden zavoj s 6 škat-
ljicami 1 gld. 5 kr.

Dobiva se pri (123—6)

Ubaldu pl. Trnkóczy-ju

lekarnarju v Ljubljani.

Pošilja se z obratno pošto.

Lekarna Trnkóczy v Gradci.

CHINA SERRAVALLO z železom

neobhodno potreben za slabotnike in rekonvalescente.

Vzbujta slast do jedij, krepi živce, zboljšša kri.

Srebrna svetinja: XI. medicinski kongres **Rim** 1894.

Zlata svetinja: Mejnarodna razstava **Benetke** 1894.

Zlata svetinja: Mejnarodna razstava **Kiel** 1894.

Zlata svetinja: Mejnarodna razstava **Amsterdam** 1894.

Od zdravniških avtoritet, kakor dvorni svetnik prof. dr. baron
Krafft-Ebing, prof. dr. vitez **Mosetig-Moorhof**, prof. dr. **Schantz**,
prof. dr. **Monti**, prof. dr. **Neusser**, primarij dr. vitez **Nicolich**,
najbolje priporočevan itd. itd.

To izbornu restitucijsko sredstvo je zaradi dobrega svojega ukusa
priljubljeno zlasti otrokom in ženskam. (1257—9)

Predaja se v steklenicah po 1/2 litra in 1 liter v vseh lekarnah.

Lekarna Serravallo, Trst.

Razpošiljalnica medicinskih stvari na debelo. Ustanovljena 1848.

Glavna zaloga v Ljubljani: **Lekarna Piccolti**, Dunajska cesta, dalje
lekarno **Mayer** in **L. Groetschel**.

Surovo maslo

oziroma surovo maslo za čaj, maslo, fina smetana za kavo, sir in skute, sveže mleko

se dobivajo vsak dan sveže

v prodajalnici v semeniškem poslopi

nasproti sadnemu trgu.

Mojim velečenjenim kupovalcem izrekam za dosedanje zaupanje svojo zahvalo ter se jim najboljše priporočam z zagotovilo, da si bodem vedno prizadevala, njih željam in zahtevam v vsakem oziru popolnoma zadostiti. (1190-8)

Z velespoštovanjem

Jera Lipovšek.

Važno

(1343-5)

za vsako gospodinjstvo!

1 rjuha brez šva, 3 vatie dolga	gld. 1.20
1 namizni prt iz platna v velikosti 150 cm	1.20
6 servijet platnenih	1.30
1 platnen prt za kavo	1.25
6 platnenih obrisač	1.20
6 praktičnih naglavnih rut	—80
6 platnen kuhinjskih prtov	—70
6 platnenih prtov za kozarce	—85
6 platnenih žepnih robcev	1.25
30 vatlov „Riesen“-platna	6.—
30 vatlov damastnega gradla	6.—
30 vatlov barvane posteljine	6.—

R. NEUFELD

Wien, I., Kärntnerstrasse Nr. 42.

Odlični zvedenci

vseh dežel so na zdravilstvenih razstavah v Londonu, Parizu in Genuju kot razsojevalci izloženih preparatov tinkturo za želodec

lekarnja

G. Piccolija v Ljubljani

s častno diplomu in zlato svetinjo odlikovali. Te odlične odlike so najboljše spričevalo, da od nekdanjega znanega dijetetnega sredstva, katero krepča in zdravi želodec, kakor tudi opravi prebavnih organov izborna pospešuje. — To tinkturo za želodec razposilja izdelovatelj G. Piccolija v Ljubljani proti povzetju zneska. Zaboje po 12 stekl. za 1 gld. 36 kr.; po 55 stekl. za 5 gld. 26 kr. (zaboje testa 5 kgr.). Poštnino plača vedno naročnik. (588-28)

30 gld. na mesec

kot postranski zaslužek in visoko provizijo si lahko prisluži vsak, kdor ima mnogo poznanstev, z vzprejemanjem naročil na patentovane predmete, ki se v vsakem okraju prav lahko spečajo. Ponudbe s pisano znamko za 5 kr. Fran Pokorny-ju v Pragi, 1134-II. (1160-9)

Veliki krah!

New-Jork in London nista priznala niti evropski celini ter je bila velika tovarna srebrnine prisiljena, oddati vso svojo zalogo zgolj proti majhnemu plačilu delavnih moči. Pooblaščen sem izvršiti ta nalog. Pošiljam torej vsakomur sledeče predmete le proti temu, da se mi povrne gld. 6-60, in sicer:

- 6 komadov najfinjših namiznih nožev s pristno angleško klinjo;
- 6 komadov amer. patent srebrnih vilic iz jednega komada;
- 6 komadov amer. patent-srebrnih jedilnih žlic;
- 12 komadov amer. patent-srebrnih kavniških žlic;
- 1 komad amer. patent-srebrna zajemalnica za juho;
- 1 komad amer. patent-srebrna zajemalnica za mleko;
- 2 komada amer. patent-srebrnih kupic za jajca;
- 6 komadov angleških Viktorija-časice za podklado;
- 2 komada efektnih namiznih svečnikov;
- 1 komad cedilnik za čaj;
- 1 komad najfinjša sipalnica za sladkor.

44 komadov vkupe samo gld. 6-60.

Vseh teh 44 predmetov je poprej stalo gld. 40— ter je je moči sedaj dobiti po tej minimalni ceni gld. 6-60. Američansko patent-srebro je ven in ven bela kovina, ki obdrži bojo srebra 25 let, za kar se garantuje. V najboljši dokaz, da da le-ta inserat ne temelji na

nikakšni slepariji

zavežujem se s tem javno vsakemu, kateremu ne bi bilo blago povšeč, povrniti brez zadržke zneska in naj nikakor ne zamudi ugodne prilike, da si omisli te krasne garniture, ki je posebno prikladna kot

prekrasno božično in novoletno darilo kakor tudi

kot ženitno darilo in za vsako boljše gospodarstvo.

Dobiva so jedino le v

A. HIRSCHBERG-a

glavni agenturi združenih amer. tovarn patent-srebra na Dunaji, II., Rembrandtstr. 19. — Telefon št. 7114.

Posilja se v provincijo proti povzetju ali če se znesek naprej vpošlje (1238-5)

Čistilni prašek 10 kr.

Pristno le z zraven natisnjeno varstveno znamko (zdrava kovina).

Izveček iz pohvalnih pisem.

Texing, Gor. Avstrijsko, 21. svedana 1892.

Slučajno sem videl pri Njega svetlosti grofu Wurmbrandu vaše garniture ter se prepričal o nje lepoti in cenosti i. t. d.

V Olomucu, 1. maja 1892.

S pošiljatelj izredno zadovoljen, nadkrilila znatno moje pričakovanje. Stotnik Cz. . . ., plackomanda.

Aviso. V kolodvorski restavraciji

se bode

vsak četrtek in vsako nedeljo

točilo toli priljubljeno

Monakovsko Spaten-pivo

Nastavilo se bode ob 10. uri dopoldne.

Proseč mnogobrojnega poseta z velespoštovanjem

Fran Kaube,

restavratör.

(1259-10)

Vozni listki v Sev. Ameriko

(6-49)

pri

nizozemsko-ameriški parobrodni družbi.

I Kolowratring 9

IV Weyringergasse 7^a **DUNAJ.**

Vsak dan odprava z Dunaja.

Pojasnila zastoj.

Najboljše voščilo sveta!

Fernolendt voščilo za čevlje.

Ces. kralj. dež. priv.

tovarna utem. l. 1835 na Dunaji.

To voščilo brez galice (vitriola) se lepo črno sveti ter vzdržuje usnje trpežno.

Povsod v zalogi. (204-3)

Zaradi ponarejanj naj se pazi natanko na moje ime

St. Fernolendt.

Poštni paketi, katerih vsebina (4 kilo voščila) je sortirana, pošiljajo se za poskušajo poštno prosto po 1 gld. 80 kr. na vsako poštno postajo.

Zobozdravnik Avgust Schweiger

ordinuje

(1251-6)

v hotelu „Pri Maliču“

vsak dan od 9. do 12. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne, ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. ure.

Novo! Živec se umori brez vseh bolečin **Novo!** s cocaínom.

Važno za sleharno

(11-24)

gospodinj in mater!

Kathreiner-jeva Kneipp-ova sladna kava

se čedalje bolj skazuje kot najzdravnejši, jedini naravi primerni zdravni in ob jednem v svoji uporabi najcenejši do-datek bobovi kavi. Priporoča se izrčno od visokih znanstvenih in zdravniških avtoritet in se predpisuje ženskam, otrokom in takim, ki imajo želodčne ali živčne bolezni, kot najboljši nadomestek bobove kave.

Sek. Kneipp

Opreznost pri kupovanju! Zahtevajte in jemljite samo bele originalne zavoje Dobiva se povsod. z imenom **Kathreiner.** 1/2 kilogr. 25 krajcarjev

Nepremočljivo usnje:

Ruske jufte

cele kože, valkane škornje iz jufta, čevlje in urbase

po najnižji ceni.

Priporočam tudi gospodom trgovcem in čevljarjem mojo zalogo vseh vrst podplatov, kilo od 1 gld. 20 kr. naprej in urbasov ali gornjega usnja po tovarniški ceni.

Tovarniška zaloga usnja

JULIJ MOISES v Ljubljani.

(1280-5)

Fran Kaiser, puškar

Ljubljana, Selenburgove ulice št. 6

priporoča svojo veliko zalogo orožja za lov in osebno varnost, streljiva in potrebščin za lovo. Specijalitete v ekspresnih puškah in ptičaricah, katere sam izdelujem. Popravki se izvršujejo v moji delavnici.

Ustanovljeno leta 1845 Odlikovano na vseh razstavah.

HENRIK FÜNCK i sin

(Albert Eckert) Gradec

c. kr. tovarna najfinjših likérov in octa, destilerija špirta, konjaka in žganja.

Zaloga: Gradec, Murplatz, Kaiser-Josefsplatz 6.

Specijalitete: liker iz planinskih zelišč za želodec, cvet od višenj, Graški kuminovec za zdravje.

Dalje vsake vrste najfinjši likéri, kot benediktinec, chartreuse, alaš (ruski kuminovec), crème de vanille, crème de cacao i. t. d.

Vsi naši likéri se proizvajajo na francoski način potom gorkote. Največja zaloga štajerskega konjaka in slivovke. Direktni izvoz pristnega Jamaica-ruma, francoskega konjaka in kineškega čaja. (1381-1)

Ceniki poštnine prosti.

V Zvezdi Marija Drenik V Zvezdi

v hiši „Matice Slovenske“.

Bogata zaloga najfinejših kravat, zavrtnikov, srajc za gospode, nogovic, robcev,

v katere se črke najhitreje zaznamujejo,

(745-12)

po zelo nizki ceni.

Priporočam p. n. občinstvu

za božične praznike

mojo svežo in dobro sortirano zalogo blaga vsake vrste sladkorja, kave, ržja, pšena, phanega ječmena, makaron, pšenične moke, genoveškega in namiznega olja, vinskega octa, goršice, dišavnih in nasoljenih kumaric, raznega južnega ovočja, sultan-rosin, citreh, višinskih jagod, dateljnov, lešnikov, sremskih in Prugl-fog in flavovih reš, rusov, sardin, slanikov, oblih rib, limon in pomeranč, turških sliv, medu, jabolk, čebule, česna, Dunajske masti, slanice, govejega masla, surovega masla, jajec, klobas, gobjat, salame, pristnega Jamskega-ruma, konjaka, brinjevega, slivovke, rženovega, raznih bonbonov in Londonskih biškot, kakao, čokolade in čaja itd. itd.

Ob enem naznanjam, da se jedina zaloga za Kranjsko

moke za prirejanje krepke juhe

po predpisu njegove prečastnosti prelata Kneipp-a od Mat. Arnold-a, peka v Floridsdorfu-Donaufeldu, izdelane, pri meni nahaja.

Prizadevala si bodem najvestneje, p. n. občinstvu z najboljšim blagom po najnižjih cenah in z najsolidnejšo posrežbo zadovoljiti.

(1378-1)

Proseč najuljudnejše prav mnogobrojnega poseta, se priporoča

Leopoldina Mauser

Križevniški trg št. 8, „pri zlatem sidru“.

JOSIP ČERNE

urar

v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 2

priporoča slavnemu občinstvu svojo veliko zalogo zlatih, srebrnih, tula in dr. žepnih ur iz najimenitnejših tvornic, kakor: Longines ad Francillon v Švici, Schaffhausen, Glashütte in dr. Koledarske ure z in brez luninih spremen; Dunajske ure na nihalo, budilnice in vsakovrstne ure za domačo rabo.

Poprave izvršuje točno in po primerni ceni.

(1060-12)

Za vojake in dijake znižana cena!

Henrik Kenda, Ljubljana

(1282-5)

ponuja

za zimsko sezono

po znižanih cenah.

Jako lepe, trpežne sealskin kožušne mufe z atlasnim podšivom gld. 2-., gld. 2.80, s kožušnim podšivom gld. 2.90, sealskin mufe, prima, z atlasnim podšivom gld. 4-., s kožušnim podšivom gld. 4.80, visoka prima (hoch-prima), z atlasnim podšivom gld. 5-., s kožušnim podšivom gld. 5.50, najfinejše kakovosti, z atlasnim podšivom gld. 6.50, gld. 8-., s kožušnim podšivom gld. 7.50, gld. 9.50, čepice prikladne k tem mufom gld. -75, gld. 1.20, gld. 2-., gld. 3-., gld. 4.50, ovratniki, takisto prikladni gld. 1.25, gld. 1.50, gld. 2-., gld. 3-., gld. 4.50, popolne sealskin kožušne garniture, obstoječe iz mufa, ovratnika in čepice gld. 4-., gld. 7.50, gld. 15-., gld. 30-.; prima črne Jenotte kožušne mufe gld. 2.80, gld. 3-., jako velike gld. 3.80, prikladne ovratnike gld. 2-., bele in črne Thibet kožušne mufe gld. 3-., gld. 4.50, gld. 6.50, prikladne čepice gld. 3-., ovratnike po fačoni: mouflon-mufe, skunk-mufe, opossum-mufe, dabrove-mufe gld. 5.80, gld. 6.80, gld. 7.80, gld. 8.50, pristne mufe od opice gld. 4.50, mufe od svilne opice gld. 6.50; pristne perzijske kožušne mufe gld. 12-.; pristne astrahanske kožušne mufe gld. 6.50, pristen črn moščjak, črna lisica gld. 8.50, gld. 12-.; pristne ruske zajčje mufe gld. -70, gld. 1.60; jazbečje garniture (muf, čepica, ovratnik) gld. 7.50; kožušne obšive vsake vrste od gld. -48 do najdražje vrste. Tudi preskrbujem vse moderne kožušne plašče, ronde, kožušne-capes in vse, kar v to stroko spada. Dalje oferiram otroške kožušne mufe, bele iz zajčje kože, gld. -40, iz kraljkove kože, najfinejše gld. 1-., črne iz zajčje kože gld. 1.10, drap iz jazbečje kože gld. 1.80, od divje mačke gld. 2.30; preprodajalcem popust. Pošilja se kožušovina na izbero drage volje na vse strani. Kar komu ne ugaja, se zamenja. Razni ceneni zajčjih mufov so vse navedene vrste kožušnih mufov mnogoletne trpežnosti.

Specijaliteta!
Moje
črne Thibet-
garniture
muf
in dolgi
ovratnik
gld. 16-.

Odrezki in ostanki sukna

za jesensko in zimsko
dobo 1894/95:

za popolu obleko samo gld. 4.25
za sukno iz lodna samo „ 3.25
za zimsko sukno samo „ 4.80
za salonsko obleko samo „ 7.80
za menčikov samo „ 4.25
moderno in dobro blago, tudi
najfinejše kakovosti, specijali-
tete suknene blaga za stra-
pace, lodna za lovec, tricota in suk-
nena blaga za damske obleke
ceneje nego kjerkoli.

Pošilja se

proti povzetju ali pa če se poprej
pošlje denar.

Jamstvo:

Povračilo kupnine, če komu kaj
ne bi ugajalo.

Vzorec: (9.0.-15)

Zastonj in poštne prosto.

D. Wassertrilling

trgovec s suknom
Boskowitz blizu Brna.

Tisoč priznanic.

Prej **Fran Čuden** Prej
J. Geba. J. Geba.

urar

v Ljubljani, Glayni trg št. 25

priporoča sl. občinstvu ter posebno preč. duhovščini
svojo bogato zalogo

švicarskih žepnih zlatih, srebrnih
in nikelnastih ur, stenskih ur z
nihalom, ur budilnic, verižic, prsta-
nov, uhanov (120-47)

in vseh v to stroko spadajočih stvari po naj-
nižjih cenah.

Popravila izvršujejo se natančno pod poročtvom.
— Zunanja naročila se hitro izvršujejo po pošti.

Ceniki so vedno na razpolaganje zastoj in franko.

Kamnoseška obrt in podobarstvo.

Vinko Čamernik

kamnosek v Ljubljani, Farne ulice št. 9

filijala na Dunajski cesti nasproti Bavarskemu dvoru

(poprej Peter Toman)

priporoča se za izvrševanje

cerkvenih umetnih kamnoseških del

kakor oltarjev, tabernakeljev, prižnic, obhajilnih miz, krstnih kam-
nov itd., nadalje za vsakovrstna

stavbena kamnoseška dela

kakor tudi za izdelovanje plošč iz vsakovrstnega marmorja za pohištvo.

Ima tudi bogato zalogo

nagrobni spomenikov

iz raznovrstnih marmorjev, napravljenih po najnovejših arhitektoničnih
obrisih po jako nizki ceni.

Oskrbuje napravo kompletnih družbinskih rakev in vsakako
popravljanje. (10-49)

Obrise, načrte in vzorce pošilja brezplačno na vpogled.

Rojansko posojilno in konsumno društvo

vpisana zadruga z omejenim poročtvom

v Rojanu pri Trstu

priporoča p. n. gg. rodoljubom, čc. duhovščini, trgovcem, krčmarjem i. dr. na
deželi svojo bogato preskrbljeno

prodajalnico jestvin v Trstu

ulica Belvedere št. 3,

kjer se prodaja kolonijalno blago vsake vrste in po najnižjih cenah,
kakor tudi svojo

zalogo raznih domačih, istrskih in laških vin

v Rojanu pri Trstu.

Pošilja se potom pošte in po železnici. — Ceniki in vzorci na
zahtevanje poštne prosto. — Postrežba točna.

Kdor naročuje svoje potrebščine pri Tržaških laških trgovcih, naj
se rajši zaupno obrne do našega slovenskega podjetja, in uverjen bodi, da
bode točno in dobro postrežen, zajedno pa bode izpolnil narodno svojo dolž-
nost, podpirajoč domače podjetje namesto tujcev.

Z odličnim spoštovanjem

(1212-7)

zadružno predstojništvo.

L. Luser-jev obliž za turiste.

Gotovo in hitro upli-
vajoče sredstvo proti
kurjim očesom,
žuljem na pod-
platih, petah in
drugim trdim
praskam
kože.

Dobiva se
v lekar-
nah.

Veliko
priznanih
pism je na
ogled v

glavni razpošiljalnici:
L. Schwenk-a lekarna
(40-49) Melding-Dunaj.

Pristen samo, če imata navod in
obliž varstveno z-amko in podpis,
ki je tu zraven; torej naj se pazi
in zavrne vse manj vredne ponaredbe.

Pristen v Ljubljani:
Jos. Mayr, J. Swoboda, U.
pl. Trnkóczy, G. Piccoli, L.
Grečel; v Rudolfovem
S. pl. Sladovič, F. Haika;
v Kamniku J. Močnik;
v Celovci A. Egger, W.
Thurnwald, J. Birnbach-
er; v Brezali A. Aich-
inger; v Trgu (na Ko-
roškem) C. Menner; v
Beljaku F. Scholz, Dr.
E. Kumpf; v Gorici G.
B. Pontoni; v Wolfs-
bergu A. Huth; v Kra-
nji K. Savnik; v Rad-
goni C. E. Andrien; v
Idriji Josip. Warto; v
Radovljici A. Roblek;
v Celju K. Gela.

Koslerjeva zimsko pivarna. V soboto dné S. decembra t. l. velik vojaški koncert.

Začetek ob 4. uri. Vstop prost.
Proseč mnogobrojnega poseta z velespoštovanjem
Štefan Franzot,
res'avratôr.

Tinct. chinæ nervitonic comp.
(Prof. dr. Lieber-ja eliksir za okrep-
čanje živcev.)

Pristen samo z varstveno znamko križ in sidro.
Prireja se po predpisu v lekarni Maksa Fanta v
Pragi. Ta preparat znan je že mnogo let kot presku-
šeno živno okrepčajoče sredstvo. Steklenica po 1 gld.,
2 gld in 3 gld. 50 kr. Dalje so se Sv. Jakoba že-
lodečne kapljice kot mnogo preskušeno domače sred-
stvo izkazale. Steklenica 60 kr in 1 gld. 20 kr. Glavna
zaloga: Stara c. kr. vojna lekarna, Dunaj, Stefans-
platz. Zaloga: lekarna Alfred J. Egger, Celovec; v
Ljubljanskih lekarnah in po večini v vseh drugih
lekarnah. (1135-5)

Karol Recknagel

v Ljubljani, Glavni trg št. 24
priporoča II. (1295-7)

samo novo blago po naj-
nižjih cenah:

Kožušne mufe, čepice, ovratnike,
kožušne garniture za gospe in
otroke, barete (čepice) za otroke.

Klobuke za gospe in deklice.

Zimske tricotne in glacé-rokvice.

Zahvala.

Gosp. pl. Trnkóczy-ju, lekarju v Ljubljani.

S tem Vas danes prosim, da mi blagovolite
kmalu poslati 1) škatljico „zobnega prahu“ po
30 kr. in dve steklenici „zobne vode“ po 50 kr.
proti poštnemu povzetju. To potrebujem zase in za
svoje sorodnike ter bom ta zdravila kar mudi pri-
poročal vsakemu človeku.

Teh zdravil posluževal sem se vedno tudi v
Ljubljani, bivajoč še v trgovinskem učilišču pri Mahru,
ter ja že zdaj rabim, ker sem sprevidel, da so ista
istinito izvrstna.

Valjevo (Srbska).

Z ve'espoštovanjem
Sv. R. Godjevac.

(1164-9)

Vse medicinično-farmaceutične
preparate, specialitete itd., dijet-
tična sredstva, homeopatična zdra-
vila, medicinična mila, parfumerije
itd. itd. itd.

priporočajo in razpošiljajo na vse strani sveta
lekarniške tvrdke

Ubalđ pl. Trnkóczy, Ljubljana, Kranjsko.
Viktor pl. Trnkóczy, Dunaj, Margarethen.
Dr. Oton pl. Trnkóczy, Dunaj, Landstrasse.
Julij pl. Trnkóczy, Dunaj, Josipovo.
Vendelin pl. Trnkóczy, Gradec, Štajersko.

Ravnokar je izšel

Stenski koledar za 1895. leto.

Sestavljen je ukusno in praktično in se dobiva pri
založniku (1309-5)

Antonu Zagorjan-u
knjižarju v Ljubljani.

1 izvod stane 25 kr., po pošti 30 kr.

Iščete li Vi
kak lep pridelek za
božičnico?
Kupite jednega jako ele-
gantnih
božičnih kartonov
s 3 kosl slovečega
Doering-mila
s sovo. (1382)
Kaj bolj praktičnega, lep-
šega in boljšega ne najdete.
Ti prekrasni kartoni se dobi-
vajo posred brez posiljanja cene.

Mala oznanila.

Pod Trnovo št. 2.
Veliko
zalogo
klobukov
priporoča
J. Soklič.
Gledališke ulice št. 6.

M. RANTH
(Viktor Ranth) (27)
Ljubljana, Marijin trg 1
priporoča veliko zalogo oprem za kro-
jače in čevljarje, beloprtenega blaga in
podvlek, bombaža in ovčje volne, preje
za vezenje, pletenje, šivanje in kavli-
čanje, tkanega in nogovičarskega blaga,
predpasnikov, živetkov in rokavic, po-
zamentirkega in drobnega blaga, tra-
kov, čipk in petljanj, čipkastih zavese in
preprog, umeteljskih cvetk in njih delov.

A. KUNST
Ljubljana, Židovske ulice št. 4.
Velika zaloga obuvai (33)
lastnega izdelka za dame, gospode in
otroke je vedno na izbero.
Vsakršna naročila izvršujejo se točno
in po nizki ceni. Vse mere se shranju-
jejo in zaznamenujejo. Pri zunanjih na-
ročilih blagovoli naj se vzorec vposlati.

Ustanov-
ljeno **J. J. NAGLAS** leta 1847.
tovarna pohištva
v Ljubljani, Turjaški trg št. 7 in
Gospodske ulice (Knežji dvorec).
Zaloga najednostavnejša in najfinerega le-
senega in oblaženega pohištva, zrcal,
strugarskega in pozlatarskega blaga, po-
hištvene robe, zavese, odej, preprog, za-
stiral na valjeh, polkovov (žaluzij). Otro-
ški vozički, železna in vrtna oprava, ne-
pregorne blaginice. (35)

Restavracija „Pri Zvezdi“
cesarja Josipa trg.
Velik zračni vrt, stekleni salon
in kegljišče.
Priznana izvrstna jedi in pijače
in skupno obedovanje.
(22) **F. Ferline, restavratôr.**

Josip Reich (23)
Poljanski nasip, Ozke ulice št. 4
priporoča čast. občinstvu dobro urjeno
kemično spiralicno
v kateri se razparane in nerazparane
moške in ženske obleke lepo očedijo.
Preginjala vsprejmo se za pranje in
crēm v pobarvanje. V barvarji vspre-
jema se avilnato, bombazno in mešano
blago. Barva se v najnovejših modah.

HENRIK KENDA
v Ljubljani.
Najbogatejša
zaloga za šivilje.
(34)

Brata Eberl
Ljubljana, Fraučiščanske ulice 4.
Slikarja napisov,
stavbinska in pohištvena pleskarja.
Tovarna za oljate barve, lak
in pokost. (20)
Glavni zastop Bartholi-jevega ori-
ginalnega karbolinca. Maščoba
za konjska kopita in usnje.

Uran & Večaj
Ljubljana, Gradišče št. 8, Igriške ulice št. 3
priporočata p. n. čast. občinstvu svojo
veliko zalogo vsakovrstnih
pečij in glinastih snovij
kakor tudi
štedilnikov
in vseh v to stroko spadajočih del po
nizkih cenah. (31)

G. Tönnies
v Ljubljani.
Tovarna za stroje,
železo in kovino-
livnica.
Izdeluje kot posebnost:
vse vrste strojev
za lesoreznicne in
žage. (21)
Prevzame cele naprave in
oskrbuje parostroje in
kotle po najboljši sestavi,
slučajno turbine in
vodna kolesa.

Maksimilijan Patat-ova naslednika
F. Merala & Boneš
v Ljubljani, sv. Petra cesta št. 32,
ali pa sv. Petra nasip št. 27
priporočata se p. n. občinstvu za ženske
in moške obleke, razparane in cele, iste
se lepo očedijo; vzprejemata vsako-
vrstna pregrinjala, avilnato robov in tra-
kove za pranje in pobarvanje, ka-
kor tudi avilnato, bombazno in mešano
blago vseh barv. Obleka se čisti, pere
in barva hitro, dobro in po nizki ceni.

J. Hafner-jeva pivarna
Ljubljana, sv. Petra cesta št. 47.
Zaloga Vrhnjskega piva.
Priznana izvrstna restavracija z veliko
dvorano za koncerte itd. in lepim
vrtom. (36)
Kegljišče je na razpolago.
Uhod je tudi iz Poljskih ulic.

Zajamčeno pristni kranjski
brinjevec
liter po gld. 1-20 in
medenovec
liter po gld. 1.—, ki ga priporočajo zdrav-
niki, pri (216)
Oroslav Dolencu
trgovina z voščeno in medom
Ljubljana, Gledališke ulice 10.

Podobe
umrlih urednikov „Slovenskega Naroda“
(Ant. Tomšič, Jos. Jurčič, Ivan Železnikar)
dobivajo se
na karton-papirji tiskane
komad po 20 kr.
v „Narodni Tiskarni“, pri gospodu
A. Zagorjan-u in pri drugih knjigo-
tržcih.

J. Kunčič
priporoča p. n. občinstvu svojo
izdelovalnico soda-vode
Ljubljana, Sv. Petra cesta 5
(„Pri avstrijskem cesarju“)
z opomojo, da rabi vodo iz mest-
nega vodovoda, a v svoji
filijali v Lescah
rabi vodo iz tekočega studenca
nad cesto proti Bledu, 64)
Zunanja naročila izvrše se točno.

Čast mi je naznanjati da sem pre-
vzela po smrti mojega moža Frana Toni
kovaško obrt
katero bodem nadaljevala, ter se pripo-
ročam za vsa v to stroko spadajoča dela
po nizkih cenah, zlasti za nove pudkove.
Dobro delo in točna postrežba.
Z ve'espoštovanjem (37)
Ivanka Toni
v Vodmatu št. 4.